

TÜRKİYE'NİN ENERJİ GÖRÜNÜMÜ

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ

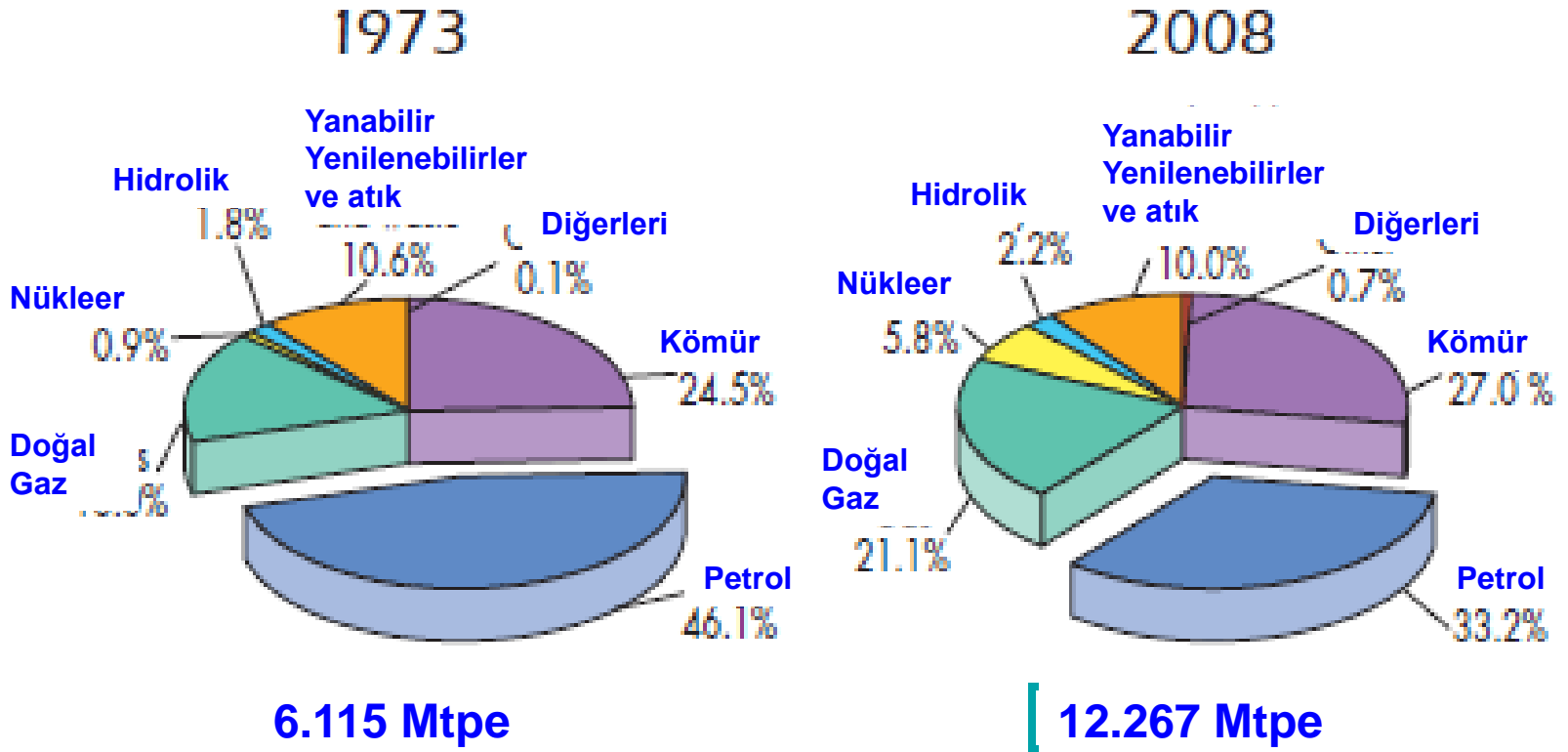
ODASI BURSA ŞUBESİ

4 KASIM 2010

OĞUZ TÜRKYILMAZ

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
ENERJİ ÇALIŞMA GRUBU BAŞKANI

DÜNYA BİRİNCİL ENERJİ ARZININ KAYNAKLARA GÖRE DAĞILIMI

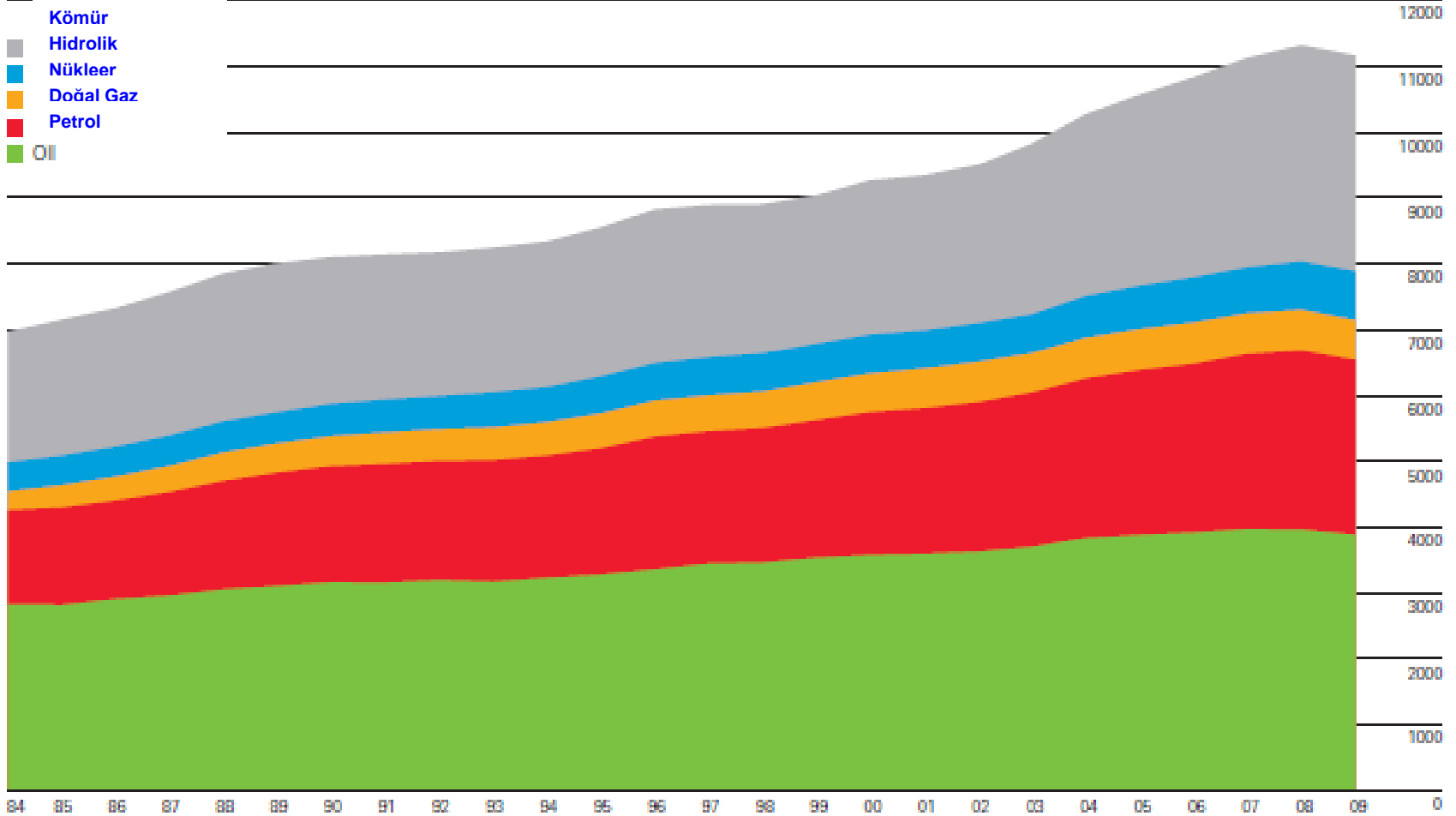

KAYNAKLARA GÖRE DÜNYA BİRİNCİL ENERJİ TÜKETİMİ

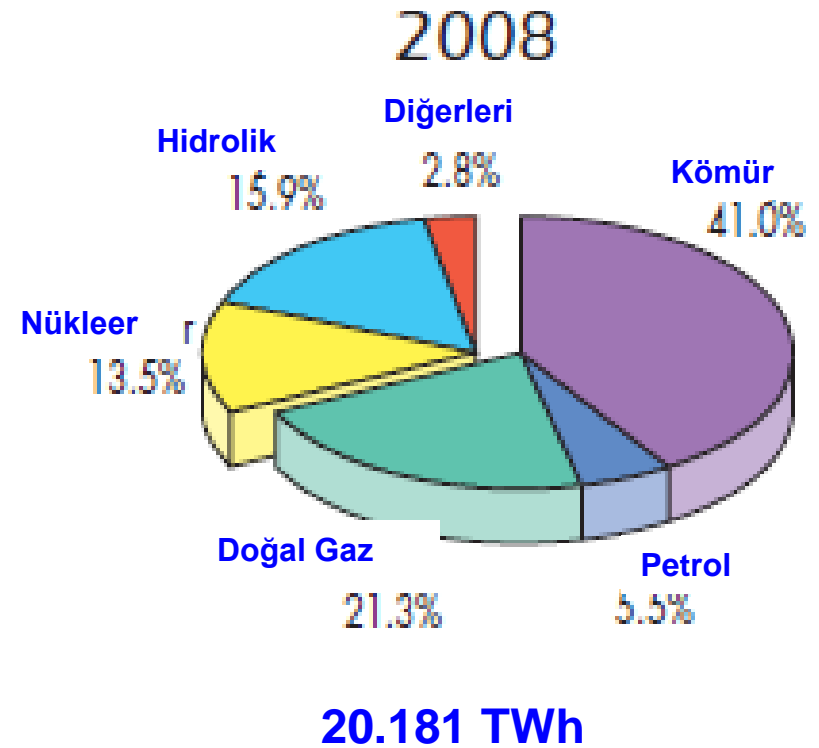
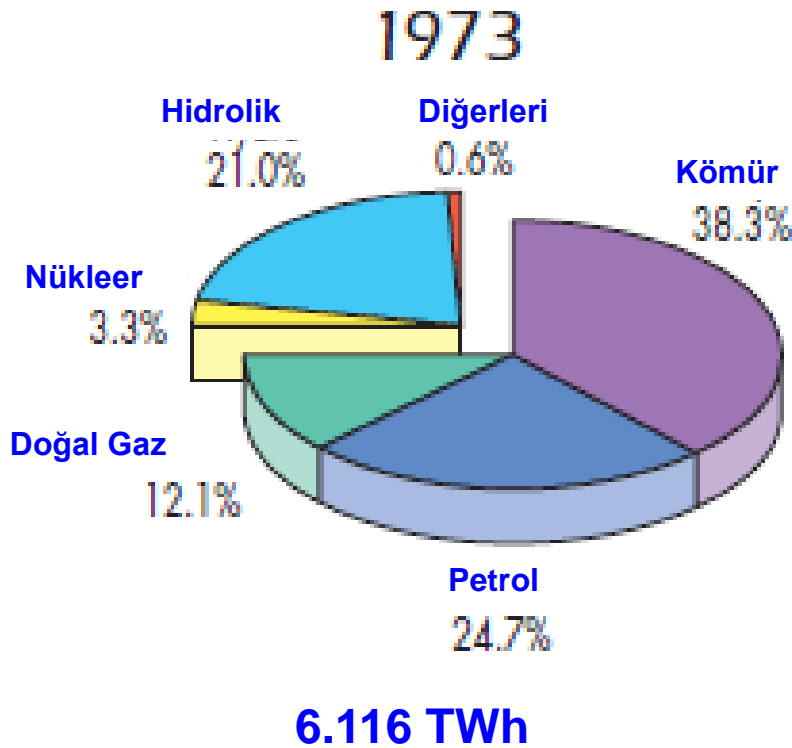
World consumption

Million tonnes oil equivalent

- Kömür
- Hidrolik
- Nükleer
- Doğal Gaz
- Petrol
- Oil

DÜNYA ELEKTRİK ÜRETİMİNİN KAYNAKLARA GÖRE DAĞILIMI

Fosil kaynakların kalan ömürleri

Petrol

42
yıl

Kömür

122
yıl

Doğal gaz

60
yıl

TÜRKİYENİN ENERJİ TALEBİNDEKİ GELİŞMELER

Türkiye yüzölçümü ve nüfusu itibariyle dünya üzerinde kayda değer bir duruma sahiptir.

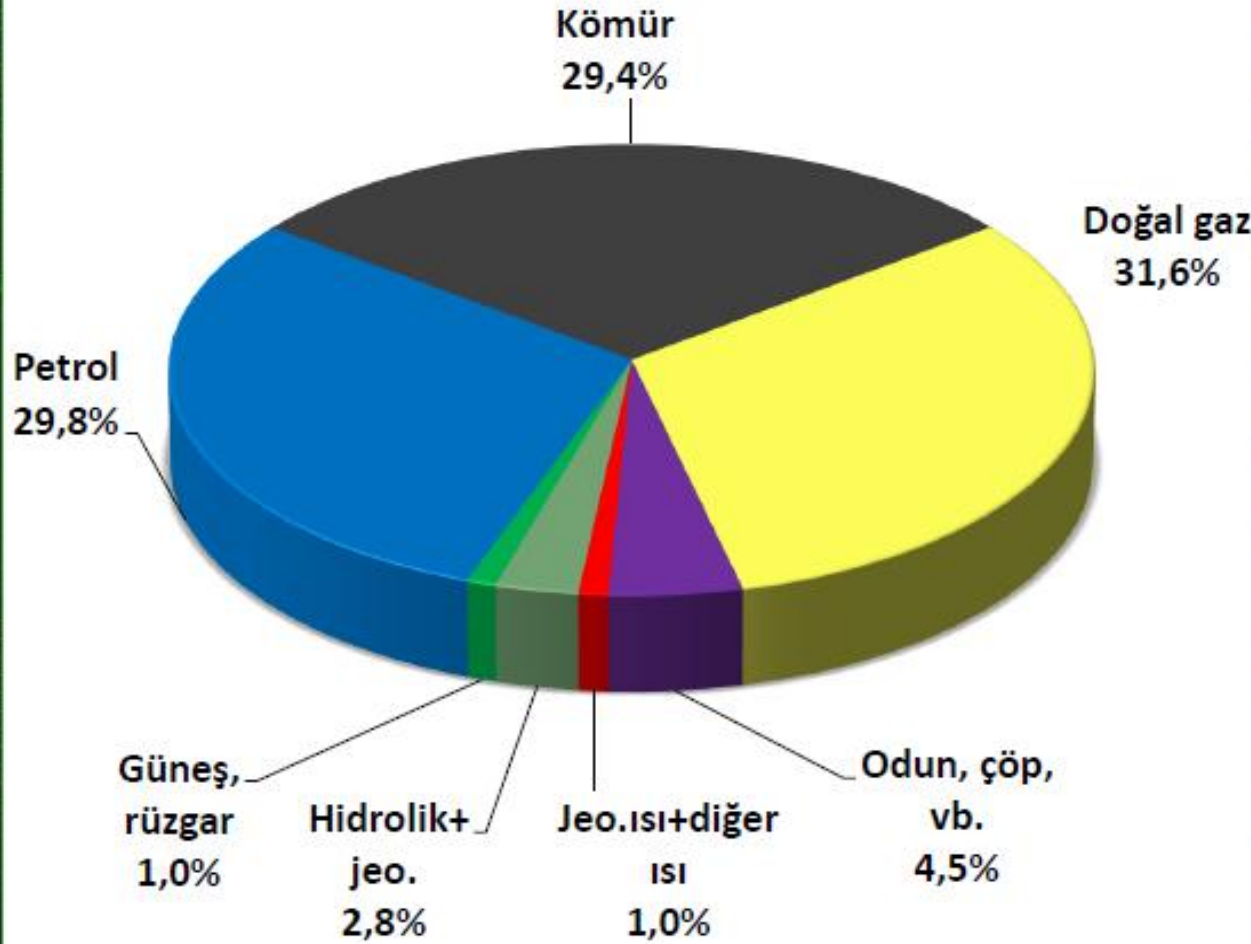
2009 sonu nüfusu 72,5 milyon dolayındadır. 2009'da milli geliri 618 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, kişi başına geliri de 2008'deki 10 bin dolardan 8 bin 500 dolara düşmüştür.

Milli gelirinde tarımın payı yüzde 8, sanayinin payı yüzde 23(inşaat dahil) ve ticaret-hizmetin payı yüzde 69'a yakın olarak gerçekleşmiştir.

- Enerji, özellikle de elektrik enerjisi, insan yaşamında tartışmasız bir önceliğe sahiptir. Enerjisiz bir yaşam, günümüz koşullarında neredeyse olası değildir. Gelişen teknoloji ve artan enerji açığı bütün ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yeni enerji kaynakları üzerinde daha fazla düşünülmesini ve hızlı bir şekilde alternatiflerin üretilmesini gerekli hale getirmiştir.
- ETKB verilerine göre “1990-2008 döneminde ülkemizde birincil enerji talebi artış hızı aynı dönemde dünya ortalamasının 3 katı olarak yüzde 4,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde geçtiğimiz 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke durumundadır. Aynı şekilde ülkemiz, dünyada 2000 yılından bu yana elektrik ve doğal gazda Çin’den sonra en fazla talep artışına sahip ikinci büyük ekonomi konumunda olmuştur.”

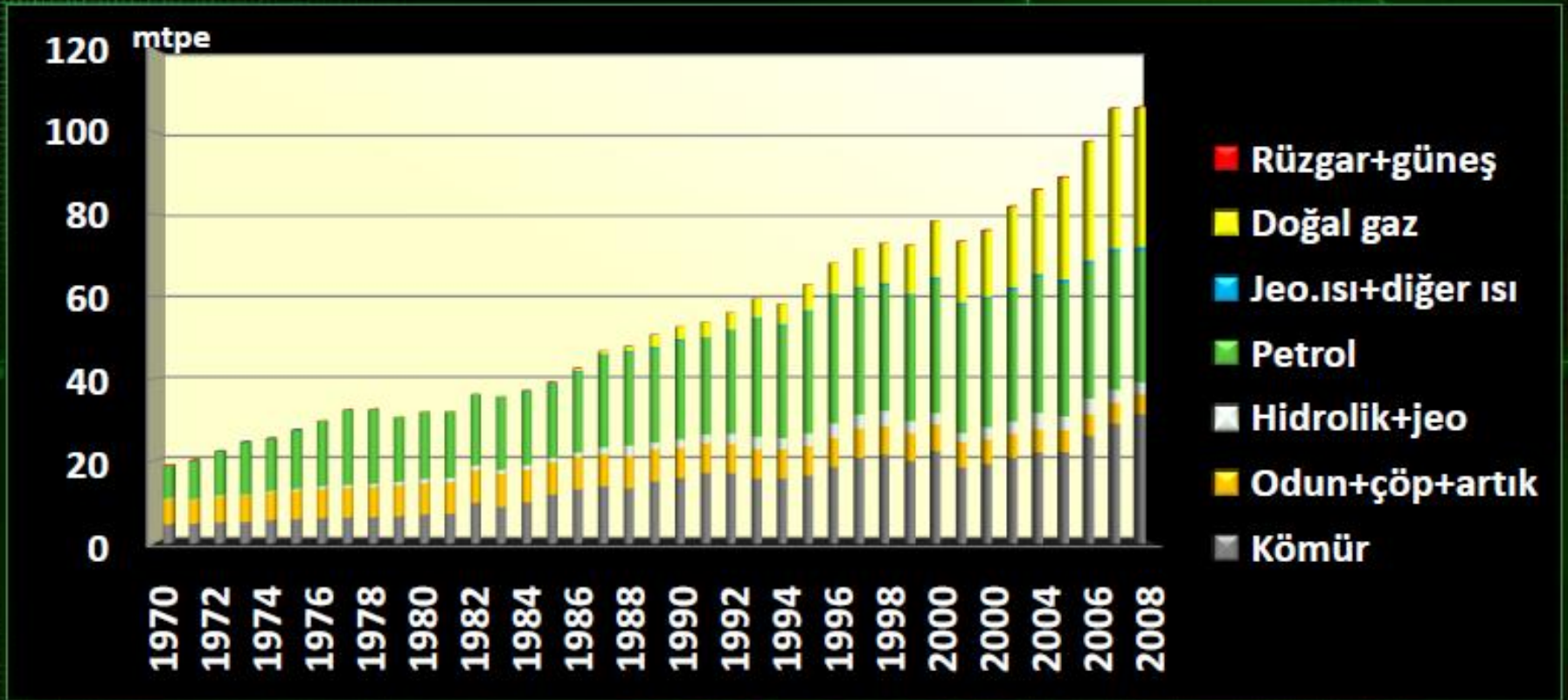
Türkiye Birincil Enerji Tüketimi

2008 yılı itibariyle Türkiye toplam birincil enerji tüketimi 106.273 ktpe

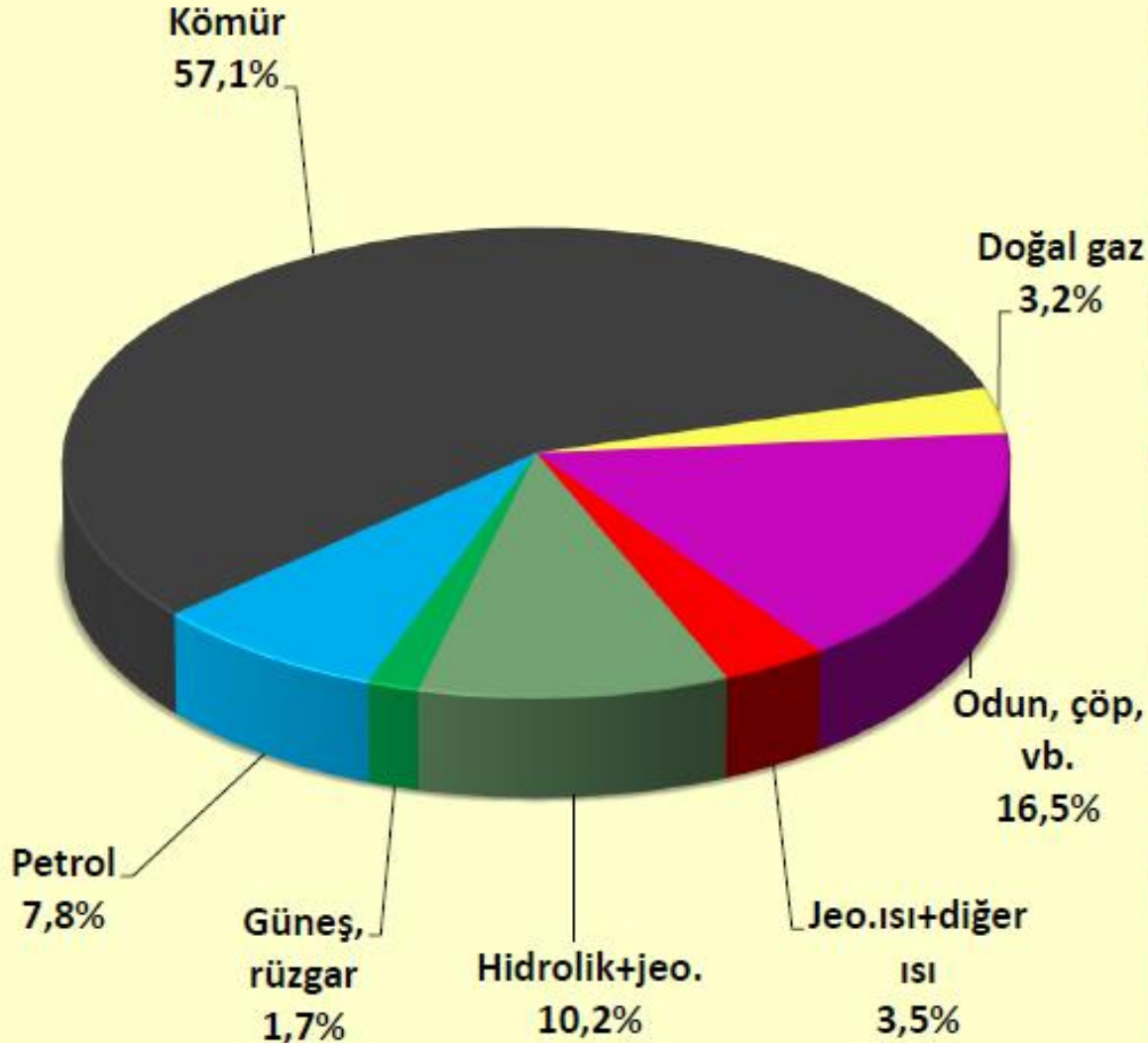
Tüketimin %91'i fosil yakıtlardır.

Türkiye Birincil Enerji Tüketimi

Yıllar	Taşköm ürü	Linyit	Petrol	Doğal gaz	Hidrolik	Rüzgar- güneş	Odun- çöp	Toplam
1980	8,9	13,2	50,5	0,1	3,3	0,0	24,1	100,0
1990	11,7	18,8	45,3	5,9	4,6	0,1	13,7	100,0
2000	11,6	13,7	40,5	21,1	4,9	0,4	7,8	100,0
2008	15,2	14,4	29,9	31,8	3,8	0,5	4,5	100,0

Türkiye Birincil Enerji Üretimi

2008 yılı itibariyle Türkiye toplam birincil enerji üretimi 29.192 ktpe

Enerji üretiminin %57'si kömür üretimidir.

TABLO IV: 16- Birincil Enerji Tüketimi ve Kaynakların Oranları

(Birim: Bin TEP)

	2009		2010 (1)		2011 (2)	
	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)	Miktar	Pay (%)
TİCARİ ENERJİ	98.685	95,4	103.390	95,6	109.560	101,3
Taşkömürü	16.395	15,8	15.960	14,8	16.160	14,9
Linyit	15.376	14,9	13.580	12,6	13.970	12,9
Petrol Ürünleri	28.880	27,9	31.209	28,8	33.925	31,4
Doğal Gaz	32.775	31,7	35.500	32,8	38.057	35,2
Hidrolik Enerji	3.092	3,0	4.558	4,2	4.644	4,3
Yemilenebilir Enerji	2.230	2,2	2.695	2,5	2.890	2,7
Elektrik İthalatı (İhracatı)	-63	-0,1	-112	-0,1	-86	-0,1
GAYRİ-TİCARİ ENERJİ	4.814	4,7	4.810	4,4	4.740	4,4
Oduun (T)	3.680	3,6	3.680	3,4	3.640	3,4
Hayvan ve Bitki Artıkları (T)	1.134	1,1	1.130	1,0	1.100	1,0
T O P L A M	103.499	100,0	108.200	100,0	114.300	100,0
Kişi Başına Tüketim (KEP)	1.440		1.488		1.555	

T = Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tahmini tüketim değerleri

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Tahmin

TABLO IV: 17- Elektrik Enerjisinde Yakıt Cinslerine Göre Kurulu Güç, Üretim Kapasitesi ve Üretim Değerleri

Güç: MW, Üretim GWh

Yakıt Cinsleri	2009			2010 (1)			2011 (2)		
	Kurulu Güç	Ortalama Üretim	Fiili Üretim	Kurulu Güç	Ortalama Üretim	Fiili Üretim	Kurulu Güç	Ortalama Üretim	Fiili Üretim
Taşkömürü	2.256	16.923	16.148	2.416	18.120	16.400	2.420	18.150	16.400
Linyit	8.245	52.770	39.537	8.275	52.960	36.700	8.275	52.960	40.000
Fuel-Oil	1.541	9.245	4.440	1.551	9.305	4.900	1.251	7.505	3.000
Motorin,LPG,Nafta	48	340	364	43	310	600	40	310	600
Doğal Gaz	14.555	109.160	96.095	15.400	115.500	95.000	16.400	123.000	104.000
Çok yakıtlı (*)	2.613	18.290		2.680	18.760		2.700	18.900	
Biyogaz-ank	81	405	340	90	450	350	100	500	400
TERMİK	29.339	207.133	156.924	30.455	215.405	153.950	31.186	221.325	164.400
HİDROLİK	14.553	52.230	35.958	15.200	54.450	53.000	16.000	57.200	54.000
Jeotermal	77	500	436	95	615	600	95	615	600
Rüzgâr	792	2.710	1.495	1.200	4.100	2.450	1.500	5.120	3.200
TOPLAM	44.761	262.573	194.813	46.950	274.570	210.000	48.781	284.260	222.200

(*) Fiili üretim yakıt oranlarına göre dağıtılmıştır.

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Tahmin

TABLO IV: 18- Elektrik Enerjisi Tüketiminin Kullanıcı Gruplarına Göre Dağılımı

	2009		2010 (1)		2011 (2)	
	GWh	Pay (%)	GWh	Pay (%)	GWh	Pay (%)
Konutlar	39.147	20,2	40.200	19,2	42.000	19,0
Ticarethaneler	25.019	12,9	26.800	12,8	28.500	12,9
Resmi Daire	6.990	3,6	7.100	3,4	7.500	3,4
Genel Aydınlatma	3.845	2,0	4.000	1,9	4.200	1,9
Sanayi	70.470	36,3	76.800	36,8	82.000	37,1
Diğer	11.423	5,9	12.400	5,9	12.700	5,7
NET TOPLAM	156.894	80,8	167.300	80,2	176.900	80,0
İç Tüketim ve Kayıp	37.185	19,1	41.400	19,8	44.300	20,0
BRÜT TOPLAM	194.079	100,0	208.700	100,0	221.200	100,0
Kişi Başına Net Tüketim (kWh)	2.182		2.301		2.407	
Kişi Başına Brüt Tüketim (kWh)	2.699		2.871		3.010	

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Tahmin

TABLO IV: 19- Enerji Üretim ve Tüketiminde Gelişmeler

		2000	2005	2008	2009	2010 (1)	2011 (2)
BİRİNCİL ENERJİ							
ÜRETİM	BTEP	27.621	26.285	30.300	30.560	30.800	31.600
TÜKETİM	BTEP	81.193	90.077	108.360	103.500	108.200	114.300
Kişi Başına Tüketim	KEP	1.264	1.313	1.525	1.440	1.488	1.555
ELEKTRİK ENERJİSİ							
KURULU GÜÇ	MW	27.264	38.843	41.818	44.761	46.950	48.781
Termik (*)	MW	16.070	25.917	27.625	29.416	30.550	31.281
Hidrolik (**)	MW	11.194	12.926	14.193	15.345	16.400	17.500
ÜRETİM	GWh	124.922	161.956	198.418	194.813	210.000	222.200
Termik (*)	GWh	94.010	122.336	164.301	157.360	154.550	165.000
Hidrolik (**)	GWh	30.912	39.620	34.117	37.453	55.450	57.200
İTHALAT	GWh	3.786	636	789	812	900	1.000
İHRACAT	GWh	413	1.798	1.122	1.546	2.200	2.000
TÜKETİM	GWh	128.295	160.794	198.085	194.079	208.700	221.200
Kişi Başına Tüketim	kWh	1.997	2.345	2.787	2.699	2.871	3.010

(1) Gerçekleşme tahmini , (2) Tahmin

(*) Jeotermal dahil, (**) Rüzgâr dahil

BTEP: Bin ton petrol eşdeğeri, KEP: Kilogram petrol eşdeğeri, GWh: Milyon kilovatsaat

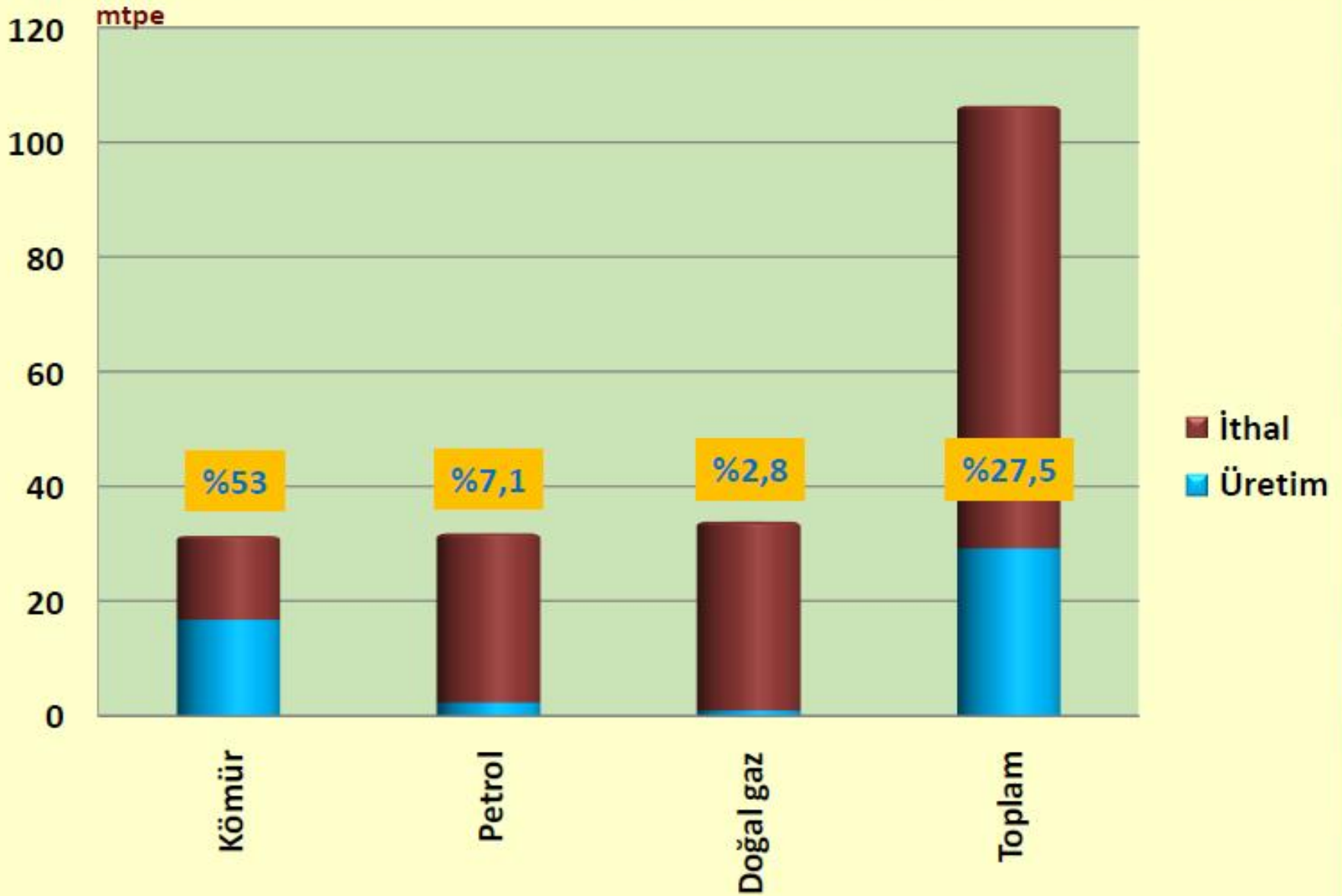
TABLO IV: 20- Elektrik Enerjisi Üretiminin Enerji Kaynaklarına Göre Dağılımı

	Taşkömürü		Linyit		Alkaryalat		Doğalgaz		Biyogaz-atık ve diğer		TERMİK		HİDROLİK		Jeotermal + Rüzgâr		TOPLAM	
	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%	GWh	%
1990	621	1,1	19.560	34,0	3.942	6,9	10.192	17,7			34.315	59,6	23.148	40,2	80		57.543	100,0
1991	999	1,7	20.563	34,1	3.293	5,5	12.589	20,9	38	0,1	37.482	62,2	22.683	37,7	81		60.246	100,0
1992	1.815	2,7	22.756	33,8	5.273	7,8	10.814	16,1	47	0,1	40.705	60,4	26.568	39,5	69		67.342	100,0
1993	1.796	2,4	21.964	29,8	5.175	7,0	10.788	14,6	56	0,1	39.779	53,9	33.951	46,0	78		73.808	100,0
1994	1.978	2,5	26.257	33,5	5.549	7,1	13.822	17,6	51	0,1	47.657	60,8	30.586	39,1	79		78.322	100,0
1995	2.232	2,6	25.815	29,9	5.772	6,7	16.579	19,2	222	0,3	50.620	58,7	35.541	41,2	86		86.247	100,0
1996	2.574	2,7	27.840	29,3	6.540	6,9	17.174	18,1	175	0,2	54.303	57,2	40.475	42,7	84		94.862	100,0
1997	3.273	3,2	30.587	29,6	7.157	6,9	22.086	21,4	294	0,3	63.397	61,4	39.816	38,5	83		103.296	100,0
1998	2.981	2,7	32.707	29,5	7.923	7,1	24.837	22,4	255	0,2	68.703	61,9	42.229	38,0	90	0,1	111.022	100,0
1999	3.123	2,7	33.908	29,1	8.080	6,9	36.345	31,2	205	0,2	81.661	70,1	34.677	29,8	102	0,1	116.440	100,0
2000	3.819	3,1	34.367	27,5	9.311	7,5	46.217	37,0	220	0,2	93.934	75,2	30.879	24,7	109	0,1	124.922	100,0
2001	4.046	3,3	34.372	28,0	10.366	8,4	49.549	40,4	230	0,2	98.563	80,3	24.010	19,6	152	0,1	122.725	100,0
2002	4.093	3,2	28.056	21,7	10.744	8,3	52.496	40,6	174	0,1	95.563	73,9	33.684	26,0	153	0,1	129.400	100,0
2003	8.663	6,2	23.590	16,8	9.196	6,5	63.536	45,2	116	0,1	105.101	74,8	35.329	25,1	150	0,1	140.580	100,0
2004	11.998	8,0	22.449	14,9	7.670	5,1	62.242	41,3	104	0,1	104.463	69,3	46.084	30,6	151	0,1	150.698	100,0
2005	13.246	8,2	29.946	18,5	5.483	3,4	73.445	45,3	122	0,1	122.242	75,5	39.561	24,4	153	0,1	161.956	100,0
2006	14.217	8,1	32.433	18,4	4.340	2,5	80.691	45,8	154	0,1	131.835	74,8	44.244	25,1	221	0,1	176.300	100,0
2007	15.136	7,9	38.294	20,0	6.537	3,4	95.025	49,6	214	0,1	155.206	81,0	35.851	18,7	511	0,3	191.568	100,0
2008	15.858	8,0	41.858	21,1	7.519	3,8	98.685	49,7	220	0,1	164.139	82,7	33.270	16,8	1.009	0,5	198.418	100,0
2009	16.148	8,3	39.537	20,3	4.804	2,5	96.095	49,3	340	0,2	156.924	80,6	35.958	18,5	1.931	1,0	194.813	100,0
2010	16.400	7,8	36.700	17,5	5.500	2,6	95.000	45,2	350	0,2	153.950	73,3	53.000	25,2	3.050	1,5	210.000	100,0
2011	16.400	7,4	40.000	18,0	3.600	1,6	104.000	46,8	400	0,2	164.400	74,0	54.000	24,3	3.800	1,7	222.200	100,0

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Tahmin

Üretim Tüketimi Karşılama Oranı

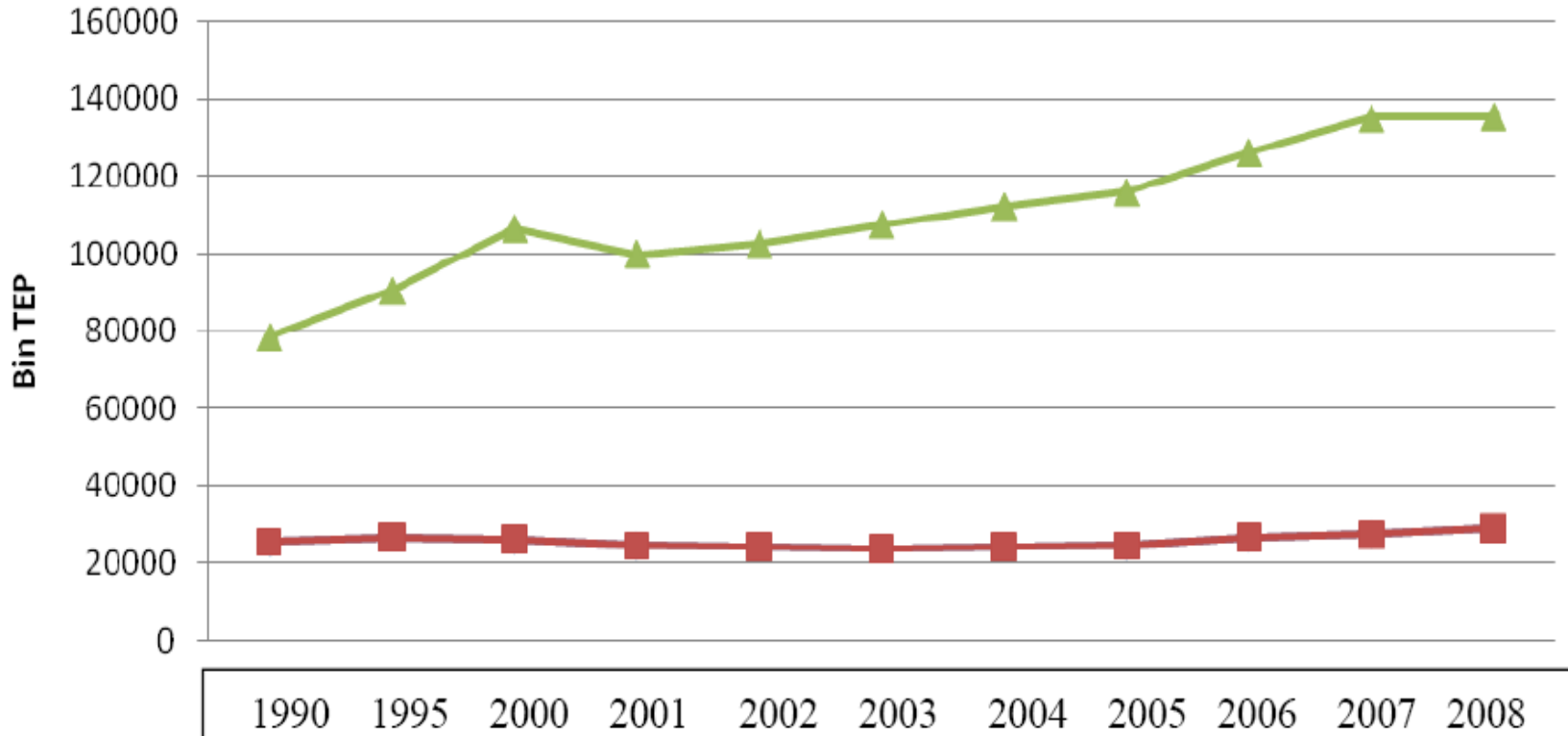

Tablo 1: Kişi Başına Yıllık Elektrik Enerjisi Tüketimi

ÜLKELER	KİŞİ BAŞINA TÜKETİM (kWh)
Dünya ortalaması	2 500
Gelişmiş ülkeler ort.	8 900
ABD	12 322
Türkiye	2 791

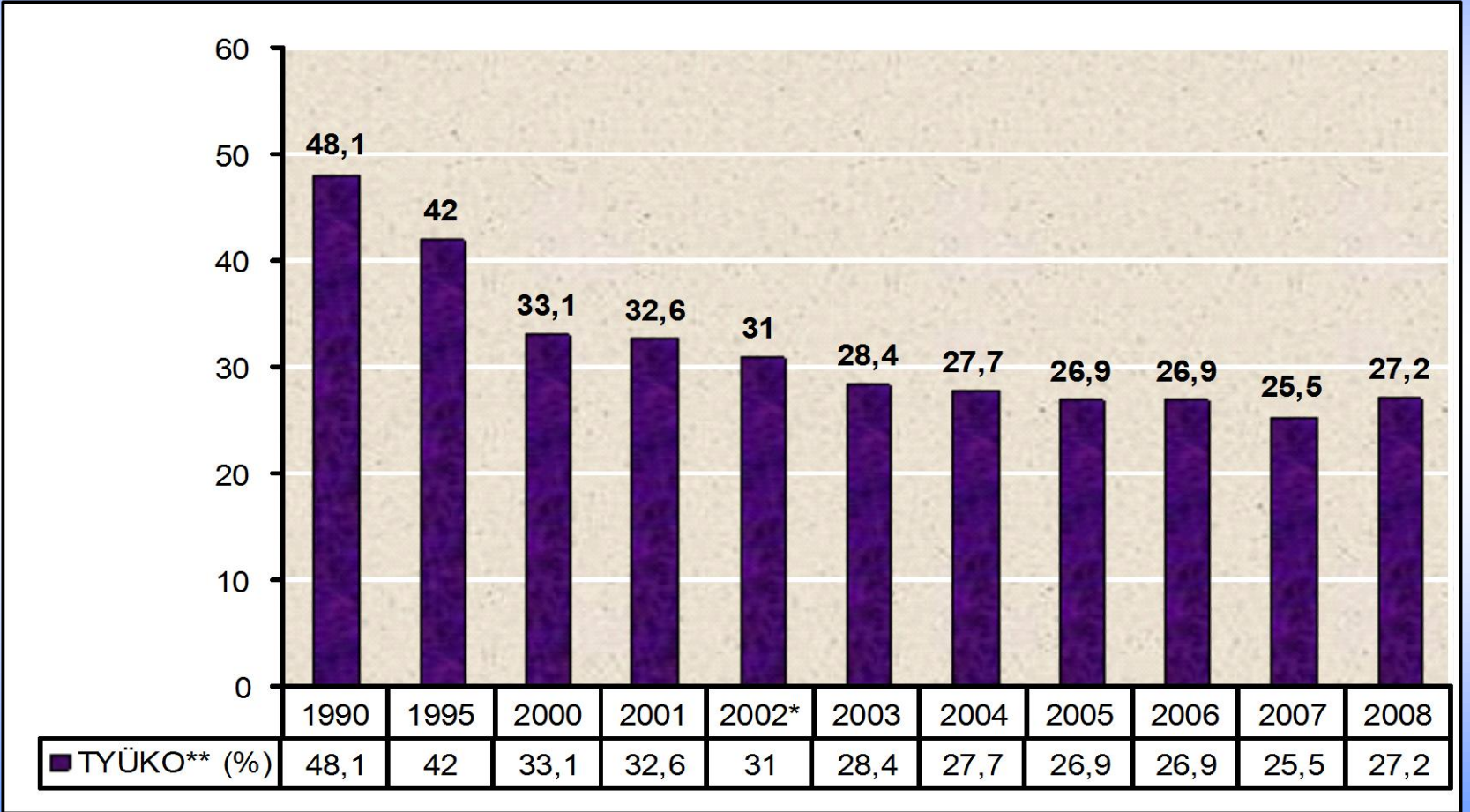
Türkiye’de kişi başına elektrik enerjisi tüketimi 2 791 kwh (brüt) seviyesinde olup, bu değer 8 900 kWh’lik gelişmiş ülkeler ortalamasının üçte birinin altındadır.

Enerji Arz ve Talebinin Gelişimi

TÜKETİMİN YERLİ ÜRETİMLERİ KARŞILANMA ORANI (%)

TABLO 5: Türkiye'nin Toplam İthalatı ve Enerji Hammaddeleri İthalatı 1996-2009, Milyon \$

	Milyon Dolar													
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Maden Kömürü, Linyit ve Turb	581	561	464	311	615	300	689	929	1.222	1.579	1.978	2.570	3.315	3.055
Hampetrol ve Doğalgaz	4.252	4.264	2.962	3.703	6.196	6.076	6.193	7.766	9.366	14.140	19.220	21.784	31.109	16.378
Kok Kömürü, Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri	1.069	1.152	967	1.284	2.587	1.799	2.191	2.833	3.797	5.507	7.631	9.492	13.829	10.437
Enerji İthalatı	5.902	5.977	4.393	5.298	9.398	8.175	9.074	11.528	14.384	21.226	28.828	33.846	48.252	29.870
Toplam İthalat	43.627	48.559	45.921	45.921	40.671	41.399	51.554	69.340	97.540	116.774	139.576	170.063	201.964	140.775
Enerji İthalat Payı, %	13,5	12,3	9,6	11,5	23,1	19,7	17,6	16,6	14,7	18,2	20,7	19,9	23,9	21,2

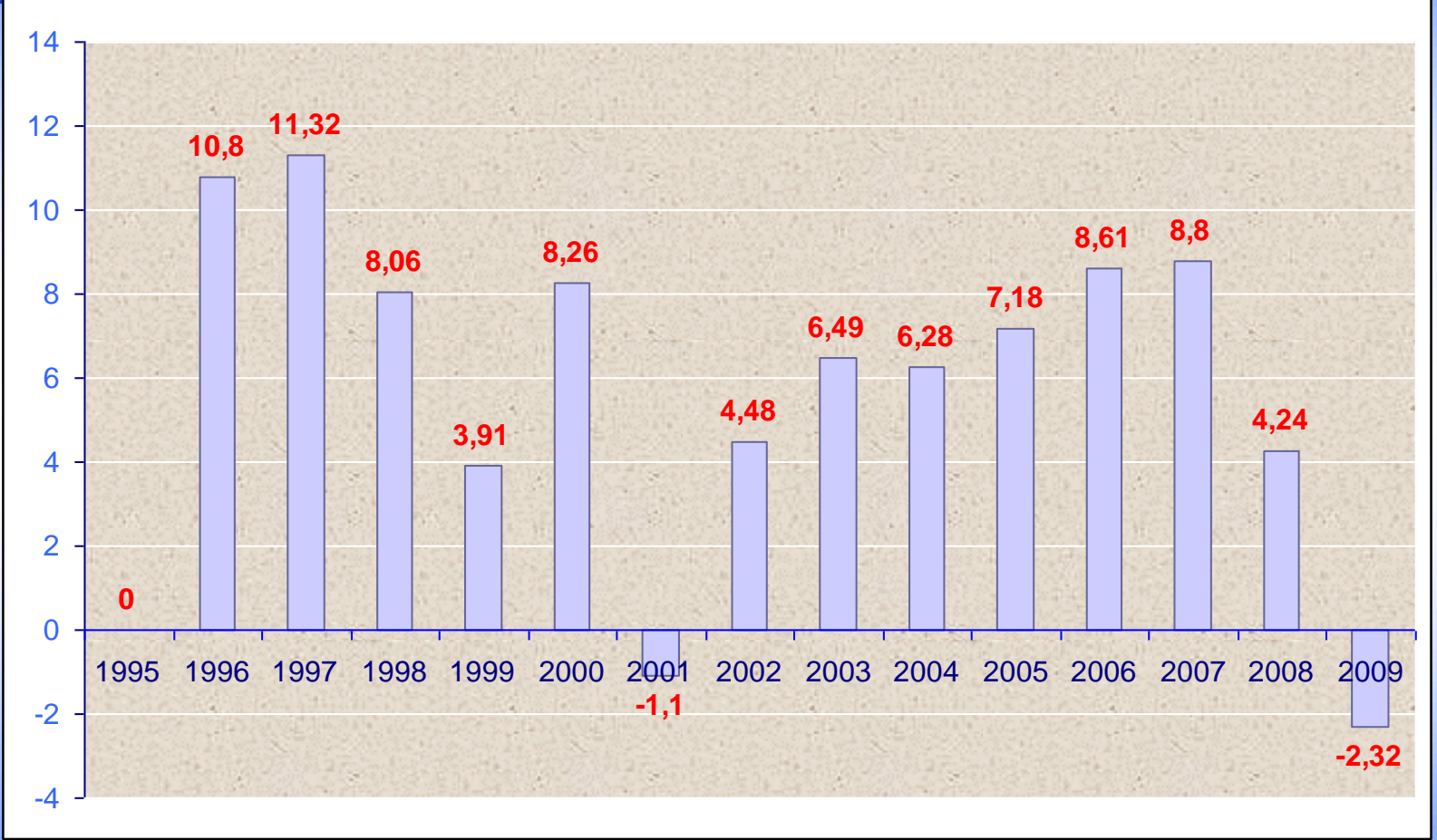

- 2008 yılı sonunda 41744 MW olan Türkiye elektrik kurulu gücü, 2009 yılında 2812 MW (%7.) gibi kayda değer bir artış ile 44556 MW seviyesine ulaşmıştır. Türkiye elektrik kurulu gücü, 2000-2005 yılları arasında % 42,4 artmış iken 2005-2009 yılları arasında % 14,8 artmıştır.
- Elektrik üretimi 2008 yılında 198.4 milyar kWh, 2009 yılında ise 194,1 milyar kWh olmuştur.
- Öte yanda, 2008 yılında 198,0 Milyar kWh olan toplam Türkiye elektrik tüketimi 2009 yılında %2,32 azalarak 193,5 milyar kWh olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9: Türkiye Elektrik Üretimi ve Tüketimi

	Brüt Üretim (Milyon kWh)	Öceki yıla göre artış yüzdesi (%)	Tüketim (Milyon kWh)	Öceki yıla göre artış yüzdesi (%)
1995	86247	-	85552	-
1996	94862	9,99	94789	10,80
1997	103296	8,89	105517	11,32
1998	111022	7,48	114023	8,06
1999	116440	4,88	118485	3,91
2000	124922	7,28	128276	8,26
2001	122725	-1,76	126871	-1,10
2002	129400	5,44	132553	4,48
2003	140581	8,64	141151	6,49
2004	150698	7,20	150018	6,28
2005	161956	7,47	160794	7,18
2006	176300	8,86	174637	8,61
2007	191558	8,65	190000	8,80
2008	198418	3,58	198058	4,24
2009	194112	-2,17	193472	-2,32

Türkiye Elektrik Tüketiminin Yıllara Göre Yüzdesele Değişimi

Türkiye 2009 Elektrik Üretimini Kuruluşlara Göre Dağılımı (Geçici)

KURULUŞLAR	Milyon kWh	Pay (%)
EÜAŞ	70775,2	36,46
EÜAŞ'a BAĞLI ORT.	18668,8	9,62
İŞLETME HAKKI DEV. SANT.	4373,1	2,25
MOBİL SANT.	0,0	0,00
OTOPRODÜKTÖR SANT.	13949,5	7,19
YAP İŞLET SANT.	43766,3	22,55
YAP İŞLET DEVRET SANT.	13886,2	7,15
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETLERİ	28692,9	14,78
TÜRKİYE ÜRETİM TOPLAMI	194112,1	100,00

Türkiye 2009 Elektrik Üretiminin Kaynaklara Göre Dağılımı (Geçici)

KAYNAK	Milyon kWh	Pay (%)
FUEL-OİL	6114,6	3,15
ASFALTİT	443,5	0,23
TAŞ.KÖMÜR	3007,4	1,55
İTHAL KÖMÜR	12801,8	6,60
LİNYİT	38832,4	20,01
JEOTERMAL	456,4	0,24
DOĞALGAZ	94173,8	48,52
LPG	403,7	0,21
NAFTA	211,6	0,11
BİYOĞAZ	178,7	0,09
DİĞERLERİ	76,8	0,04
TERMİK	156700,6	80,73
Barajlı	30610,6	15,77
Akarsu	5294,3	2,73
HİDROLİK	35904,8	18,50
RÜZGAR	1506,6	0,78
TÜRKİYE ÜRETİM TOPLAM	194112,1	100,00

(%)	KURULU GÜCE GÖRE	ÜRETİME GÖRE
EÜAŞ	45,5	36,46
EÜAŞ Bağ. Ortaklık	8,6 (54.1)	9,62 (46,08)
Fuel-oil	4	3,15
İthal kömür	4,3	6,6
Linyit	18,1	20,1
Doğalgaz	32,6	48,52
Termik Sant.	65,5	80,73
Hidrolik Sant.	32,5	18,50

Tablo 7: Kuruluşundan Bugüne Deđin EPDK'dan Lisans Alıp Yatırımını Tamamlayan ve Devreye Alınan Enerji Yatırımları

TOPLAM İLAVE KURULU GÜÇ MW	YILI								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010(*)	Genel Toplam
YAKIT CİNSİ									
Doğal Gaz	222,1	329,2	977,1	460,8	228,8	363,8	1.415,9	12,4	4.010,1
Hidrolik	58,3	66,7	45,6	105,4	31,5	327,1	465,8	37,8	1.138,2
Rüzgâr			1,2	38,9	76,4	217,1	438,6	20,0	792,2
İthal Kömür		45,0	141,0				270,0		456,0
Fuel Oil	87,9	68,3	6,8		29,6	14,8			207,3
Asfaltit							135,0		135,0
Jeotermal				8,0		6,9	47,4	7,5	69,7
Linyit	20,0				16,0			24,0	60,0
Diğer Termik			11,5				39,2		50,7
NAFTA		49,8							49,8
Çöp Gazı				5,2	1,4	17,0	15,6		39,2
Diğer						16,4			16,4
LPG		10,4							10,4
Biogaz				0,8			6,3		7,1
Genel Toplam	388,4	569,4	1.183,1	619,0	383,7	963,0	2.833,7	101,7	7.042,0

Kaynak: EPDK - (*) 29.01.2010 itibarı ile

Yakıt/Kaynak Türü	0>i0<10	10<i0<35	35<i0<70	i0>70	Geçersiz Başvuru	Genel Toplam
Asfaltit	553,75					553,75
Biyogaz					5,291	5,291
Biyokütle				1,45	12,408	13,858
Çöp gazı (LFG)					4,042	4,042
Diğer Kömür	2869,048	607,91	1821,25	165	606	6069,208
Diğer Termik		16,2			1,5	17,7
Doğal Gaz	3738,28	180,342	161,98	1662,652	208,575	5951,829
Fuel Oil				10,293		10,293
Hidrolik	6639,611	2741,831	1494,919	1964,34	1580,03	14420,731
Jeotermal	60				9,5	69,5
Kömür-LPG-DG					6,1	6,1
Linyit	1108,8	327,02		2,203		1438,023
Rüzgâr	1546,25	414,5	107,7	190,7	43,3	2302,45
Genel Toplam	16515,739	4287,803	3585,849	3996,638	2476,746	30862,775

ENERJİ YATIRIMLARININ TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

	YAPIM AŞAMASINDA		ÇALIŞIR DURUMDA		TOPLAM	
	PROJE SAYISI	KAPASİTE (MWe)	PROJE SAYISI	KAPASİTE (MWe)	PROJE SAYISI	KAPASİTE (MWe)
KAYNAKLAR						
Hidrolik	513	14.135	208	14.020	721	28.155
Rüzgar	61	2.295	30	1.049	91	3.344
Jeotermal	4	123	6	94	10	217
Fosil Yakıtlar	71	9.359	247	27.286	318	36.825
Diğerleri	11	598	13	1.121	24	1.719
TOPLAM	660	26.690	504	43.570	1.164	70.620

- 2009 sonunda kurulu güç 44.766,70 MW'ye ulaşmıştır.
- 2010 Mart'ı itibariyle EPDK'dan lisans alan ithal kömür yakıtlı santrallerin öngörülen kurulu gücü 7.474,81 MW
- Yeni lisans alan doğal gaz yakıtlı santrallerin öngörülen kurulu gücü ise 5.088,20 MW dır.
- Lisans alan bu yeni ithal kömür santrallerinin mevcut kurulu güç olan 44.766,70 MW'ye oranı % 16.70, yine lisans alan doğalgaz yakıtlı santrallerin oranı ise % 11.37'dir.

- Başka bir ifade ile mevcut kurulu gücün % 27.87'si oranında yeni ithal yakıtlı santralin yapımı gündemdedir.
- Bu denli yüksek kapasitede yeni ithal kömür ve doğal gaz santralleri başvuruları, özel olarak elektrik üretiminde ve genel olarak enerji üretiminde, dışa bağımlılığın hangi noktalara varabileceğini göstermektedir.
- Bu nedenledir ki, Strateji Belgesinde belirtilen hedeflere ulaşılabilmesi için kamu kesimin planlayıcı, yol gösterici, denetletici ve yatırımcı olarak süreçte yer alması zorunludur.

KURULU GÜCÜN KAYNAKLARA VE KURUMLARA DAĞILIMI

Tablo 14. Kaynaklara Göre Kurulu Güç Tablosu (2009)

KURULUŞLAR	FUEL-OİL	MOTORİN	İTHAL KÖMÜR	TAŞ KÖMÜRÜ	LİNYİT	ASFALTİT	DOĞALGAZ	NAFTA	YENİLENEBİLİR+ ATIK	ÇOK YAKITLILAR		TERMİK TOPLAM	JEOTERMAL	HİDROLİK		HİDROLİK TOPLAM	RÜZGAR	GENEL TOPLAM	KURULUŞLARIN KATKISI (%)
										KATI+SIVI	SIVI+DGAZ			BARAJLI	AKARSU				
EÜAŞ	680,0	1,0	300,0		4.747,0		2.962,9					8.690,9		11.215,3	462,6	11.677,9		20.368,8	45,5
EÜAŞ'A BAĞLI ORTAKLIK SANTRALLARI					2.714,0		1.120,0					3.834,0				0,0		3.834,0	8,6
İŞLETME HAKKI DEVREDİLEN SANTRALLAR					620,0							620,0			30,1	30,1		650,1	1,5
MOBİL SANTRALLAR	262,7											262,7				0,0		262,7	0,6
YAP İŞLET SANTRALLARI			1.320,0				4.781,8					6.101,8				0,0		6.101,8	13,6
YAP İŞLET DEVRET SANTRALLARI							1.449,6					1.449,6		772,0	200,4	972,4	17,4	2.439,4	5,4
SERBEST ÜRETİM ŞİRKETLERİ	291,4	15,0	405,0			135,0	3.127,0		51,6	1.296,9	5.321,8	77,2	154,4	1.165,1	1.319,5	784,2	7.502,7	16,8	
OTOPRODÜKTÖR SANTRALLARI	548,2	10,4	196,0	35,0	28,7		1.153,5	21,4	29,6	559,5	470,2	3.052,6		540,0	13,5	553,5	1,2	3.607,3	8,1
TOPLAM	1.782,3	26,5	1.921,0	335,0	8.109,7	135,0	14.594,8	21,4	81,2	559,5	1.767,1	29.333,4	77,2	12.681,7	1.871,7	14.553,4	802,8	44.766,7	
KAYNAKLARIN K.GÜCE KATKISI (%)	4,0	0,1	4,3	0,7	18,1	0,3	32,6	0,0	0,2	1,2	3,9	65,5	0,2	28,3	4,2	32,5	1,8	%100	

YILLAR İTİBARIYLA ÖZELLEŞTİRME İŞLEMLERİ

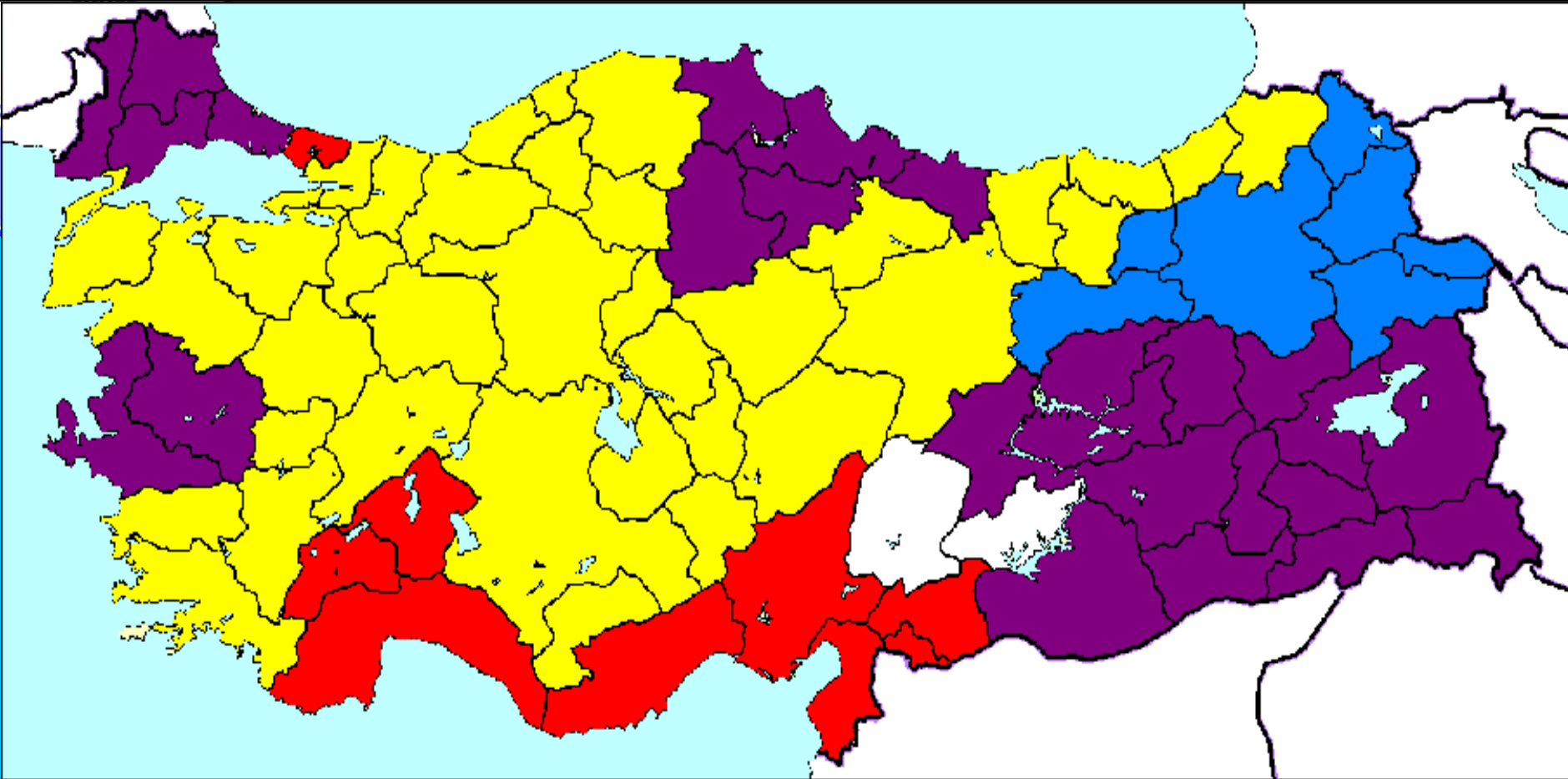
1986 - 2010 DÖNEMİ GERÇEKLEŞTİRİLEN ÖZELLEŞTİRME İŞLEMLERİ (\$)

	1986-2008	2009	2010	Toplam
Özelleştirme Yöntemi	Yıllar	(\$)	(\$)	(\$)
Blok Satış	20.257.066.639	0	0	20.257.066.639
Tesis/Varlık Satışı	7.077.423.863	2.270.728.895	2.374.511.860	11.722.664.618
Halka Arz	7.091.202.610	0	0	7.091.202.610
İMKB'de Satış	1.261.053.768	0	0	1.261.053.768
Yarım Kalmış Tesis Satışı	4.368.792	0	0	4.368.792
Bedelli Devirler	705.653.756	4.256.264	3.218.018	713.128.038
TOPLAM	36.396.769.428	2.274.985.159	2.377.729.878	41.049.484.465

Dağıtım Özelleştirmelerinde Son Durum

- 38 ili kapsayan 9 Bölge (Aydem, Başkent, Sakarya, Kayseri, Meram, Osmangazi, Uludağ, Çamlıbel ve Çoruh EDAŞ) halen Özel Dağıtım Şirketleri tarafından işletilmektedir.
- 25 ili kapsayan 7 Bölgenin (Yeşilirmak, Vangölü, Fırat, Dicle, Gediz, Trakya ve Boğaziçi EDAŞ) ihalesi tamamlanmış, ÖYK'nın kararı ile özel sektöre devir edilmesi aşamasına gelmiştir.
- 9 ili kapsayan 3 Bölgenin (Toroslar, İst.And.Yakası ve Akdeniz EDAŞ) ihalesi 24.11.2010 tarihinde yapılmak üzere ilana çıkmıştır.
- 7 ili kapsayan Aras EDAŞ ihale edilmiş ancak yargı aşamasındadır.
- 2 ili kapsayan Göksu EDAŞ ile ilgili henüz kamuoyuna yansıyan bir bilgi bulunmamaktadır.

ÖZEL SEKTÖR
EDAS

Halen özel sektör tarafından işletilmekte olan; Aydem, Başkent, Sakarya, Kayseri, Meram, Osmangazi, Uludağ, Çamlıbel ve Çoruh EDAS (Toplam 38 il)

İhaleleri tamamlanmış, ÖYK kararı ile özel sektöre devir aşamasında olan; Yeşilirmak, Fırat, Vangölü, Dicle, Gediz, Trakya ve Boğaziçi EDAS (Toplam 25 il)

İhalesi 24.11.2010 tarihinde yapılacak olan; Toroslar, İst.And.Yakası ve Akdeniz EDAS (Toplam 9 il)

İhale yapılmış ancak yargı aşamasında olan Aras EDAS (Toplam 7 il)

Halen TEDAS bünyesinde olan Göksu EDAS (Toplam 2 il)

Dağıtım Şirketlerinin 2009 Yılı Değerleri

Grup	Bölge	Dağıtım Şirketi	Dağıtım Şirketlerinin 2009 Yılı Değerleri							
			Toplam Abone Sayısı (adet)	Toplam Abone İçinde Payı (%)	Alınan Elektrik (MWh)	Satılan Elektrik (MWh)	Kayıp ve Kaçak (MWh)	Kayıp ve Kaçak Oranı (%)	Alınan Elektrikteki Pay (%)	Satılan Elektrikteki Pay (%)
A	19	Aydem EDAŞ - (3 İl)	1.534.550	4,75	5.834.963	5.275.564	559.399	9,59	3,64	3,89
A	9	Başkent EDAŞ - (7 İl)	3.185.405	9,87	12.147.521	11.134.261	1.013.260	8,34	7,57	8,22
A	15	Sakarya EDAŞ - (4 İl)	1.346.637	4,17	9.019.889	8.405.333	614.556	6,81	5,62	6,21
A	18	Kayseri ve Civ. Elektrik TAŞ	543.670	1,68	2.329.850	2.167.572	162.278	6,97	1,45	1,60
A	8	Meram EDAŞ - (6 İl)	1.582.141	4,90	6.094.727	5.574.133	520.595	8,54	3,80	4,12
A	16	Osmangazi EDAŞ - (5 İl)	1.311.267	4,06	5.159.911	4.846.186	313.725	6,08	3,22	3,58
A	12	Uludağ EDAŞ - (4 İl)	2.388.421	7,40	11.704.348	11.049.990	654.357	5,59	7,29	8,16
A	6	Çamlıbel EDAŞ - (3 İl)	746.002	2,31	2.325.758	2.146.351	179.407	7,71	1,45	1,58
A	4	Çoruh EDAŞ - (5 İl)	1.017.555	3,15	2.593.648	2.295.105	298.543	11,51	1,62	1,69
B	21	Yeşilirmak EDAŞ - (5 İl)	1.521.182	4,71	4.531.494	4.049.650	481.844	10,63	2,82	2,99
B	2	Vangözü EDAŞ - (4 İl)	408.620	1,27	2.927.763	1.300.787	1.626.976	55,57	1,82	0,96
B	5	Fırat EDAŞ - (4 İl)	680.237	2,11	2.353.422	2.032.633	320.788	13,63	1,47	1,50
B	1	Dicle EDAŞ - (6 İl)	1.100.754	3,41	15.528.559	4.190.977	11.337.581	73,01	9,68	3,09
B	11	Gediz EDAŞ - (2 İl)	2.389.838	7,40	13.468.479	12.436.056	1.032.424	7,67	8,39	9,18
B	13	Trakya EDAŞ - (3 İl)	792.766	2,46	6.176.916	5.780.809	396.108	6,41	3,85	4,27
B	17	Boğaziçi EDAŞ - (Avrupa Yaka)	3.954.871	12,25	20.410.302	18.434.621	1.975.682	9,68	12,72	13,61
C	7	Toroslar EDAŞ - (6 İl)	2.742.119	8,49	15.855.339	14.538.958	1.316.381	8,30	9,88	10,73
C	10	Akdeniz EDAŞ - (3 İl)	1.550.026	4,80	6.526.698	5.927.658	599.040	9,18	4,07	4,38
C	14	İstanbul A. Yakası EDAŞ	2.242.140	6,95	9.275.813	8.582.325	693.489	7,48	5,78	6,34
D	3	Aras EDAŞ - (7 İl)	747.198	2,31	2.365.847	1.710.481	655.366	27,70	1,47	1,26
E	20	Göksu EDAŞ - (2 İl)	497.303	1,54	3.841.110	3.574.915	266.195	6,93	2,39	2,64
TOPLAM			32.282.702	100,00	160.472.357	135.454.363	25.017.994	15,59	100,00	100,00
A	Özel Sektörde (9 Bölge - 38 İl)		13.655.648	42,30	57.210.615	52.894.494	4.316.120	7,54	35,65	39,05
B	ÖYK Kararında (7 Bölge - 25 İl)		10.848.268	33,60	65.396.936	48.225.533	17.171.403	26,26	40,75	35,60
C	İhale Aşamasında (3 Bölge - 9 İl)		6.534.285	20,24	31.657.850	29.048.940	2.608.910	8,24	19,73	21,45
D	Yargı Aşamasında (1 Bölge - 7 İl)		747.198	2,31	2.365.847	1.710.481	655.366	27,70	1,47	1,26
E	TEDAŞ'ta Kalan (1 Bölge - 2 İl)		497.303	1,54	3.841.110	3.574.915	266.195	6,93	2,39	2,64
TOPLAM			32.282.702	100,00	160.472.357	135.454.363	25.017.994	15,59	100,00	100,00

Dağıtım Şirketlerinin Özelleştirme Süreci

Grup	Bölge	Dağıtım Şirketi	Dağıtım Şirketlerinin Özelleştirme Süreci						
			İhale Tarihi	Nihai Pazarlık Tarihi	Rekabet Kurulu Kararı	ÖYK Kararı (RG)	Özel Şirkete Devir Tarihi	İhale Edilen Firma	Bedeli (milyon \$)
A	19	Aydem EDAŞ - (3 İl)	0	0	08.05.2008	0	15.08.2008	Aydem	110,00
A	9	Başkent EDAŞ - (7 İl)	10.06.2010	01.07.2008	14.08.2008	23.09.2008	28.01.2009	Sabancı+Verbund	1.225,00
A	15	Sakarya EDAŞ - (4 İl)	10.06.2010	01.07.2008	14.08.2008	23.09.2008	11.02.2009	Akcez (Akenerji+CEZ)	600,00
A	18	Kayseri ve Civ. Elektrik TAŞ	0	0	0	0	15.07.2009	Kayseri ve Civarı Elk.TAŞ	0,00
A	8	Meram EDAŞ - (6 İl)	15.09.2010	25.09.2008	04.12.2008	02.05.2009	30.10.2009	Alcez (Alarko+Cengiz)	440,00
A	16	Osmangazi EDAŞ - (5 İl)	20.10.2010	06.11.2009	11.03.2010	24.04.2010	02.06.2010	Eti Gümüş	485,00
A	12	Uludağ EDAŞ - (4 İl)	12.02.2010	18.02.2010	08.04.2010	26.06.2010	03.09.2010	Limak İnşaat	940,00
A	6	Çamlıbel EDAŞ - (3 İl)	12.02.2010	18.02.2010	08.04.2010	31.07.2010	03.09.2010	Kolin İnşaat	258,50
A	4	Çoruh EDAŞ - (5 İl)	20.10.2010	06.11.2009	11.03.2010	08.06.2010	01.10.2010	Aksa Elektrik	227,00
B	21	Yeşilirmak EDAŞ - (5 İl)	20.10.2010	06.11.2009	11.03.2010	08.06.2010		Çalık Enerji	441,00
B	2	Vangölü EDAŞ - (4 İl)	12.02.2010	18.02.2010	08.04.2010			Aksa Elektrik	100,10
B	5	Fırat EDAŞ - (4 İl)	12.02.2010	18.02.2010	08.04.2010			Aksa Elektrik	230,25
B	1	Dicle EDAŞ - (6 İl)	22.07.2010	09.08.2010				Karavil+Ceylan	228,00
B	11	Gediz EDAŞ - (2 İl)	22.07.2010	09.08.2010				İş+Kaya+MMEKA	1.920,00
B	13	Trakya EDAŞ - (3 İl)	22.07.2010	09.08.2010				Aksa Elektrik	622,00
B	17	Boğaziçi EDAŞ - (Avrupa Yaka)	22.07.2010	09.08.2010				İş+Kaya+MMEKA	2.990,00
C	7	Toroslar EDAŞ - (6 İl)	24.11.2010						
C	10	Akdeniz EDAŞ - (3 İl)	24.11.2010						
C	14	İstanbul A. Yakası EDAŞ	24.11.2010						
D	3	Aras EDAŞ - (7 İl)	15.09.2008	25.09.2008	04.12.2008			Kiler	128,50
E	20	Göksu EDAŞ - (2 İl)							
TOPLAM									10.945,35

Özelleştirilen Dağıtım Şirketleri

EDAŞLAR	Kapsadığı İller	İhale Tarihi	Devir Tarihi	Alıcı Firma	Fiyat (dolar)	2008 Tüketim Miktarı (Mwh)	Dava Açıklaması
Başkent	Ankara, Çankırı, Kırıkkale, Karabük, Zonguldak, Kastamonu, Bartın	01.Tem.08	28.Oca.09	Sabancı-Verbund (ENERJISA-% 50/50)	1.225.000.000	11.161.478,4	Temyiz aşamasında
Sakarya	Sakarya, Bolu, Düzce, Kocaeli	01.Tem.08	11.Şub.09	Akkök, Akenerji, CEZ (AKCEZ Enerji-Akkök Sanayi (% 27.49), CEZ (%27.5), Akenerji (%45))	600.000.000	8.760.455,4	Temyiz aşamasında
Menderes	Aydın, Denizli, Muğla	*	15.Ağu.08	AYDEM (Saldanlı, Elsan, Tümaş, ali Yağlı, Mehmet Akif Gül, Küre İletişim)	110.000.000	5.626.091,8	Esastan görüşülüyor
Meram	Konya, Karaman, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	25.Eyl.08	30.Eki.09	Alcen (Alsim Alarko %51-Cengiz İnşaat %49)	440.000.000	5.858.905,2	Temyiz aşamasında
Aras	Erzincan, Erzurum, Bayburt, Kars, Ardahan, Iğdır, Ağrı	25.Eyl.08		Kiler Alışveriş	128.500.000	1.655.806,0	Temyiz aşamasında
Yeşilirmak	Amasya, Çorum, Ordu, Samsun, Sinop	06.Kas.09		Çalık Enerji	441.500.000	4.062.656,4	Esastan görüşülüyor

Özelleştirilen Dağıtım Şirketleri

EDAŞLAR	Kapsadığı İller	İhale Tarihi	Devir Tarihi	Alıcı Firma	Fiyat (dolar)	2008 Tüketim Miktarı (Mwh)	Dava Açıklaması
Çoruh	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize, Trabzon	06.Kas.09		Aksa Elektrik	227.000.000	2.267.747,6	Esastan görüşülüyor
Osmangazi	Afyonkarahisar, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Uşak	06.Kas.09	02.Haz.10	Eti Gümüş	485.000.000	5.041.687,0	Esastan görüşülüyor
Fırat	Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	18.Şub.10		Aksa Elektrik	230.000.000	2.145.245,9	Esastan görüşülüyor
Çamlıbel	Sivas, Tokat, Yozgat	19.Şub.10		Kolin İnşaat	258.000.000	2.087.932,8	Esastan görüşülüyor
Uludağ	Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Yalova	20.Şub.10				10.940.534,7	Esastan görüşülüyor
Vangölü	Bitlis, Hakkari, Muş, Van	21.Şub.10		Aksa Elektrik Perakende Satış A.Ş	100.100.000	1.137.226,5	Esastan görüşülüyor
Boğaziçi	İstanbul Avrupa Yakası	09.Ağu.10		İş-Kaya İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti-MMEKA Makine İthalat Pazarlama ve Ticaret A.Ş Ortak Girişim Grubu	2.990.000.00	18.947.581,0	Dava açıldı

Özelleştirilen Dağıtım Şirketleri

EDAŞLAR	Kapsadığı İller	İhale Tarihi	Devir Tarihi	Alıcı Firma	Fiyat (dolar)	2008 Tüketim Miktarı (Mwh)	Dava Açıklaması
Gediz	İzmir, Manisa	09.Ağu.10		İş-Kaya İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti-MMEKA Makine İthalat Pazarlama ve Ticaret A.Ş Ortak Girişim Grubu	1.920.000.000	13.861.921,0	Dava açıldı
Dicle	Diyarbakır, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Batman, Şırnak	09.Ağu.10		Karavil Dayanıklı Tüketim Malları İnşaat Otom. Pet. Ürün Paz. Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.-Ceylan İnşaat ve Ticaret A.Ş. Ortak Girişim Grubu	228.000.000	5.213.990,0	Dava açıldı
Trakya	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	09.Ağu.10		Aksa Elektrik Perakende Satış A.Ş.	622.000.000	5.473.201,0	Dava açıldı

HES'LERDE SON DURUM

Kurulu güçleri toplamı 141,1 MW olan EÜAŞ'a ait 52 adet santralin işletme hakkının devrini ihale etmek amacıyla,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca oluşturulan 19 gruptan 18 adetinin ihale işlemleri tamamlanmış,

27.08.2010 gün ve 27685 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) kararı ile özel sektöre devir aşamasına gelinmiştir.

Tek	Hamitabat	Doğal gaz	Kırklareli	1.120
Tek	Soma A-B	Linyit	Manisa	1.034
Tek	Çan	Linyit	Çanakkale	320
Tek	Seyitömer	Linyit	Kütahya	600
Portföy 1	Elbistan A	Linyit	K.Maraş	1.355
	Elbistan B	Linyit	K.Maraş	1.440
Portföy 2	Ambarlı D.Gaz	Doğal gaz	İstanbul	1.351
	Ambarlı fueloil	Fueloil	İstanbul	630
Portföy 3	Aliğa	Doğal gaz	Bursa	180
	Kangal	Linyit	Bursa	457
	Tunçbilek	Linyit	Kütahya	365
	Çatalağzı	Taş kömürü	Zonguldak	300
Portföy 4	Bursa doğal gaz	Doğal gaz	Bursa	1.432
	Orhaneli	Linyit	Bursa	210
	3 Hidroelektrik	Hidroelektrik	Sakarya	476
Portföy 5	Yatağan	Linyit	Muğla	630
	Kemerköy	Linyit	Muğla	630
	Yeniköy	Linyit	Muğla	420
	5 Hidroelektrik	Hidroelektrik		370

28 Ekim 2010
PERŞEMBE

Resmî Gazete

Sayı : 27743

TEBLİĞ

Özelleştirme İdaresi Başkanlığından:

ÖZELLEŞTİRME YÜKSEK KURULU KARARI

TARİH : 27/10/2010

KARAR NO : 2010/90

KONU : Hamitabat Elektrik
Üretim ve Ticaret A.Ş.'nin Özelleştirme Programına
Alınması.

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nca,

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın (İdare)
15/9/2010 tarih ve 7245 sayılı yazısına istinaden;

1. Kurulumuzca 30/5/2003 tarih ve 2003/34 sayılı
kararı ile özelleştirme kapsamına alınan Elektrik Üretim
A.Ş.'ye ait Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.'nin,
özelleştirme programına alınmasına,

2. Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş.'nin
% 100 oranındaki hissesinin satış yöntemi ile
özelleştirilmesine ve satışın "blok satış" yoluyla
gerçekleştirilmesine,

3. Özelleştirme işlemlerinin 31/12/2012 tarihine
kadar tamamlanmasına,

karar verilmiştir.

TEMEL TARİFE BİLEŞENLERİ

PERAKENDE ENERJİ SATIŞ TARİFESİ

- Serbest Olmayan Tüketicilere Satılan Enerjinin Maliyetini
- Enerji Satışına İlişkin İşletme Maliyetlerini
- Serbest Piyasadaki Risklerden Kaynaklı Maliyetleri

PERAKENDE SATIŞ HİZMETİ TARİFESİ

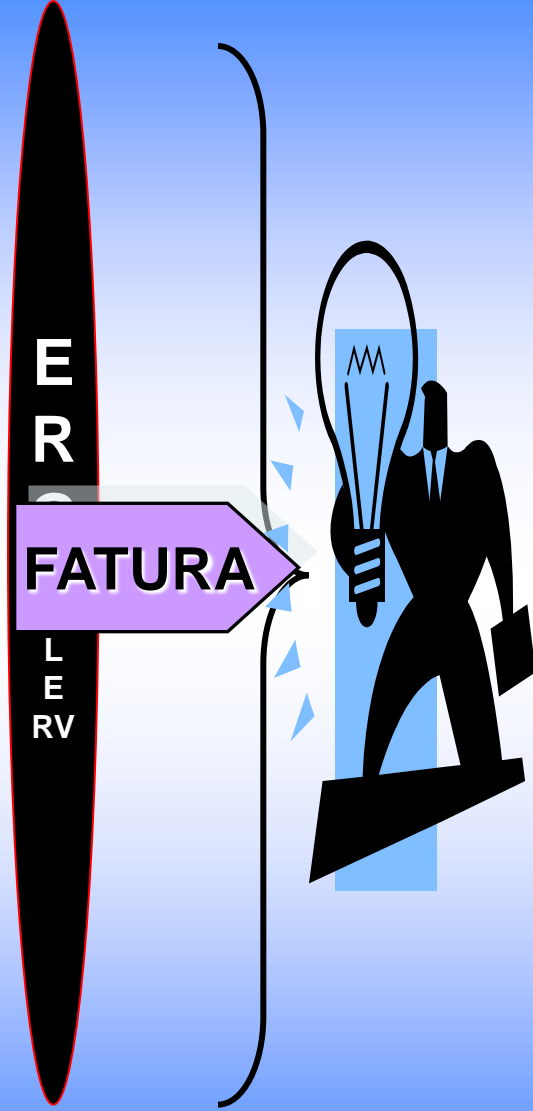
- Tüketicilerin Sayaç Endekslerinin Okunması Maliyetini
- Tüketimlerin Faturalandırılmasının Maliyetini

DAĞITIM SİSTEMİ KULLANIM TARİFESİ

- Dağıtım Şebekesinin İşletmesi ile Bakım / Onarım Giderlerini
- Yeni Dağıtım Tesislerinin Kurulması Maliyetlerini

İLETİM BEDELİ

- İletim Sisteminin Kullanımı ile İlgili Maliyetleri

TÜKETİCİNİN ELEKTRİK FİYAT ARTIŞ ORANI

- Aralık 2007-Mayıs 2010 arası konutlarda tüketicinin kullandığı elektriğin fiyat artış oranı
- %72.3. Elektriğin fiyatı tüketim çıplak satış fiyatı, perakende satış hizmet bedeli, iletim sistem kullanım bedeli, dağıtım bedeli, enerji fonu, TRT payı, belediye tüketim vergisi gibi unsurlardan oluşuyor.

FİYAT ARTIŞLARI

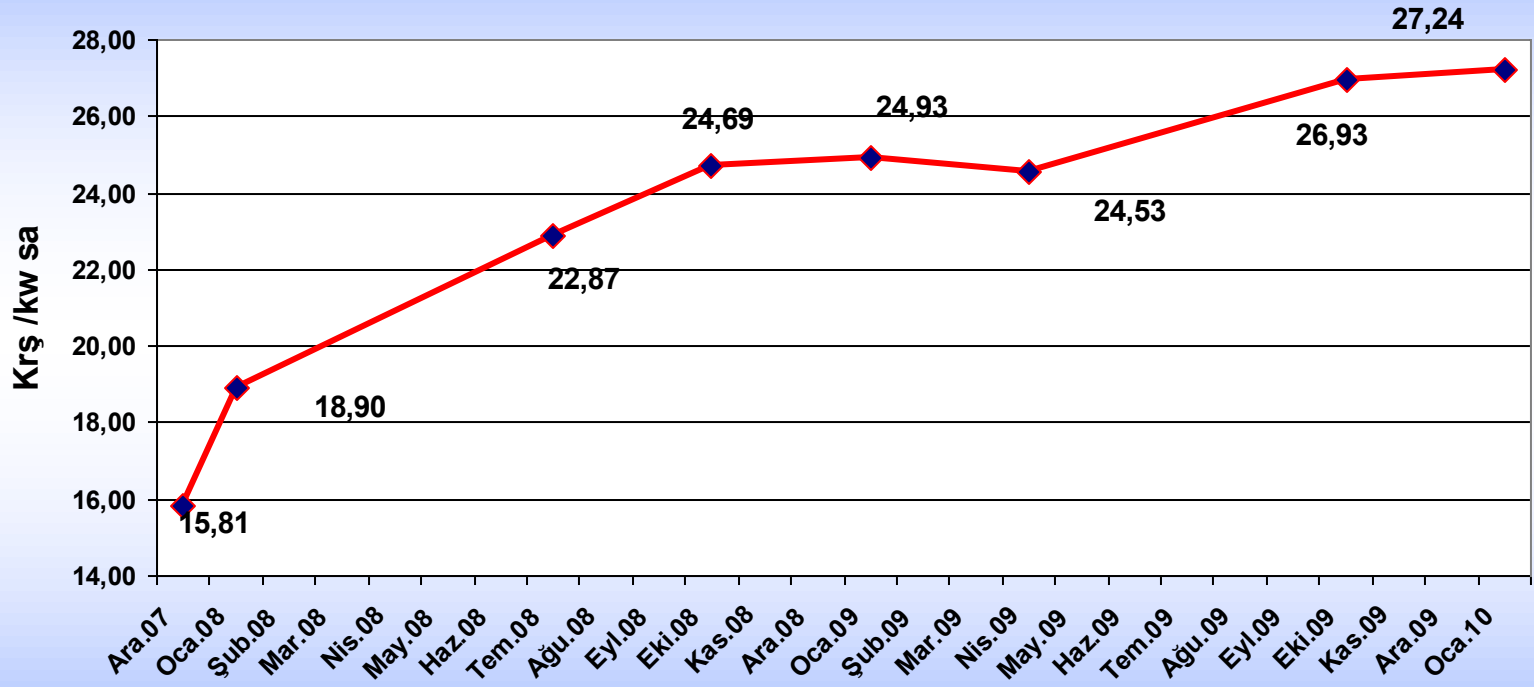
Konut Kullanıcısının Faturasına Yansıyan 1 kilovat saat Elektrik Fiyatındaki Artışlar (Fon, vergi, hizmet bedelleri dahil)

Tarife dönemleri	Kuruş	Yüzde
Aralık 07	15,81	
Ocak 08	18,90	19,5
Temmuz 08	22,87	21,0
Ekim 08	24,69	7,9
Ocak 09	24,93	1,0
Nisan 09	24,53	-1,6
Ekim 09	26,93	9,8
Ocak 10	27,24	1,1
2 Yıllık Kümülatif Zam Oranı (%)		72,3

KONUT ELEKTRİK FİYAT GELİŞİMİ

Aralık 2007-Ocak 2010

Dağıtım ve Perakende Satış Hizmet Bedelleri Toplamındaki Değişim (kr)

Tarife Türleri	Aralık 2007	Ekim 2009	Ocak 2010	Ekim 2009'a Göre Zam (%)	Aralık 2007'ye Göre Zam (%)
Sanayi (Orta Gerilim)	1,154	1,572	1,79	13,87	55,11
Tarımsal Sulama	1,842	2,817	3,395	20,52	84,31
Ticarethane	1,714	2,713	3,31	22,01	93,12
Mesken	1,788	2,798	3,399	21,48	90,10
Aydınlatma	1,969	2,987	3,59	20,19	82,33

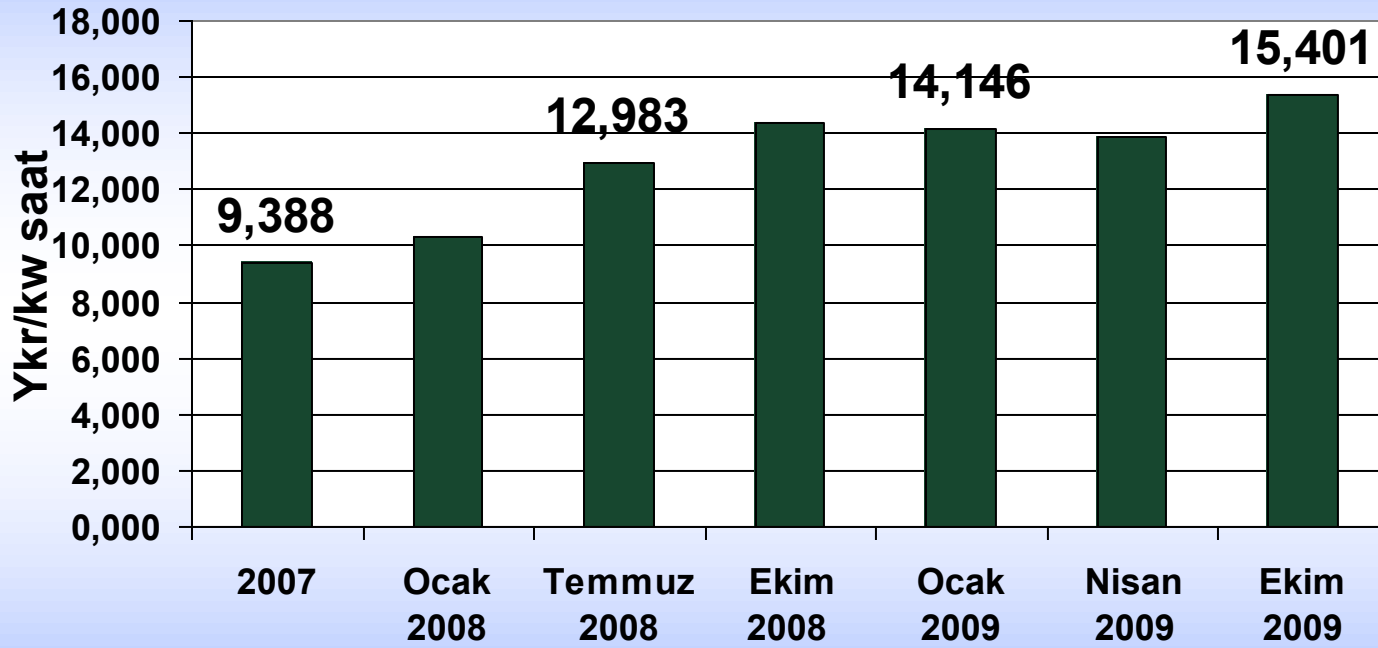

Bütün Tarife Türlerine Göre 1 Kilovat Saat Elektrik Fiyat Artışları

FONSUZ (Fon ve vergi kesintileri hariç)	Dönemsel Artışlar (%)					Toplam Artış (2007'ye Göre) %
	Ocak 2008	Temmuz 2008	Ekim 2008	Ocak 2009	Ocak 2010	
1. Grup						
Sanayi	10	25,72	10,7	-1,57		53,09
2.grup						
Sanayi-Çift terimli	10,3	23,91	10,1	-1,48		50,47
Sanayi-Tek Terimli	10,3	24,19	10,2	-1,49		50,85
3. Grup						
Sanayi-Çift t	13,5	23,02	9,77	0,87		53,33
Sanayi-Tek Terimli	13,4	22,8	9,7	0,72		52,76
4. Grup						
Sanayi-Çift terimli	12,2	22,39	9,56			50,49
Sanayi-Tek Terimli						
Orta Gerilim	12	21,95	9,41	-0,46		49,47
Alçak Gerilim	14,2	21,56	9,27	1,16		51,69

DAĞITIM ŞİRKETİNDEN ENERJİ ALAN İLETİM SİSTEMİ KULLANICISI TÜKETİCİLER

YAPILAN ZAMLARIN NEDENLERİ

- Yerli kaynak potansiyeli yeterince değerlendirilmezken, 2009 yılında elektriğin yüzde 48.5'i doğalgazla üretilmiştir. İthal kömür, fueloil ve LPG ile yapılan üretim de dahil edildiğinde elektriğin yüzde 58.4'ü dış kaynaklardan üretilmiştir.
- Küresel kriz öncesinde; kamuya yatırım yapması yasaklanırken, şirketlerin de beklenen yatırımları gerçekleştirmemeleri sonucunda arz açığı yaratılarak, borsa sisteminde fiyatların yükselmesine yol açılmıştır.

YAPILAN ZAMLARIN NEDENLERİ 2

- Elektrik üreticileri için adeta karaborsa yaratılmış, şirketlerin yüksek kar esaslı satışları teşvik edilmiştir. DUY sisteminde elektrik üreticileri yüksek fiyatlar teklif etmekte ve satmaktadır. DUY borsasında oluşan yüksek fiyattan satın alınan elektrik nedeniyle dağıtım şirketlerinin kabaran faturasası kullanıcılara yansıtılmaktadır.

YAPILAN ZAMLARIN NEDENLERİ 3

- Kriz sonrasında elektrik talebi azalmış olmasına rağmen, kamu santrallerinin kapasitesinin düşürülürken, DUY pazarının elektrik alış-satış payı korunmuştur. 2009 yılında kamu santrallerinin elektrik üretimi yüzde 9 civarında azalırken, serbest üretici şirketlerin üretimleri yüzde 21 oranında artmıştır.

- YAPILAN ZAMLARIN NEDENLERİ4
- Elektrik üretiminde piyasa mantığının egemen kılınması ve dağıtım hizmetinin de özelleştirilmeye başlanmasıyla hizmet ve satış bedelleri artmıştır.
- Ocak 2010 zammı dağıtım şirketlerine kar sağlama arayışının sonucudur. Dağıtım şirketlerine her türlü kar garantisi sağlanırken, bu bedellerin tümü fatura yoluyla sanayi de dahil kullanıcılara kesilmektedir.

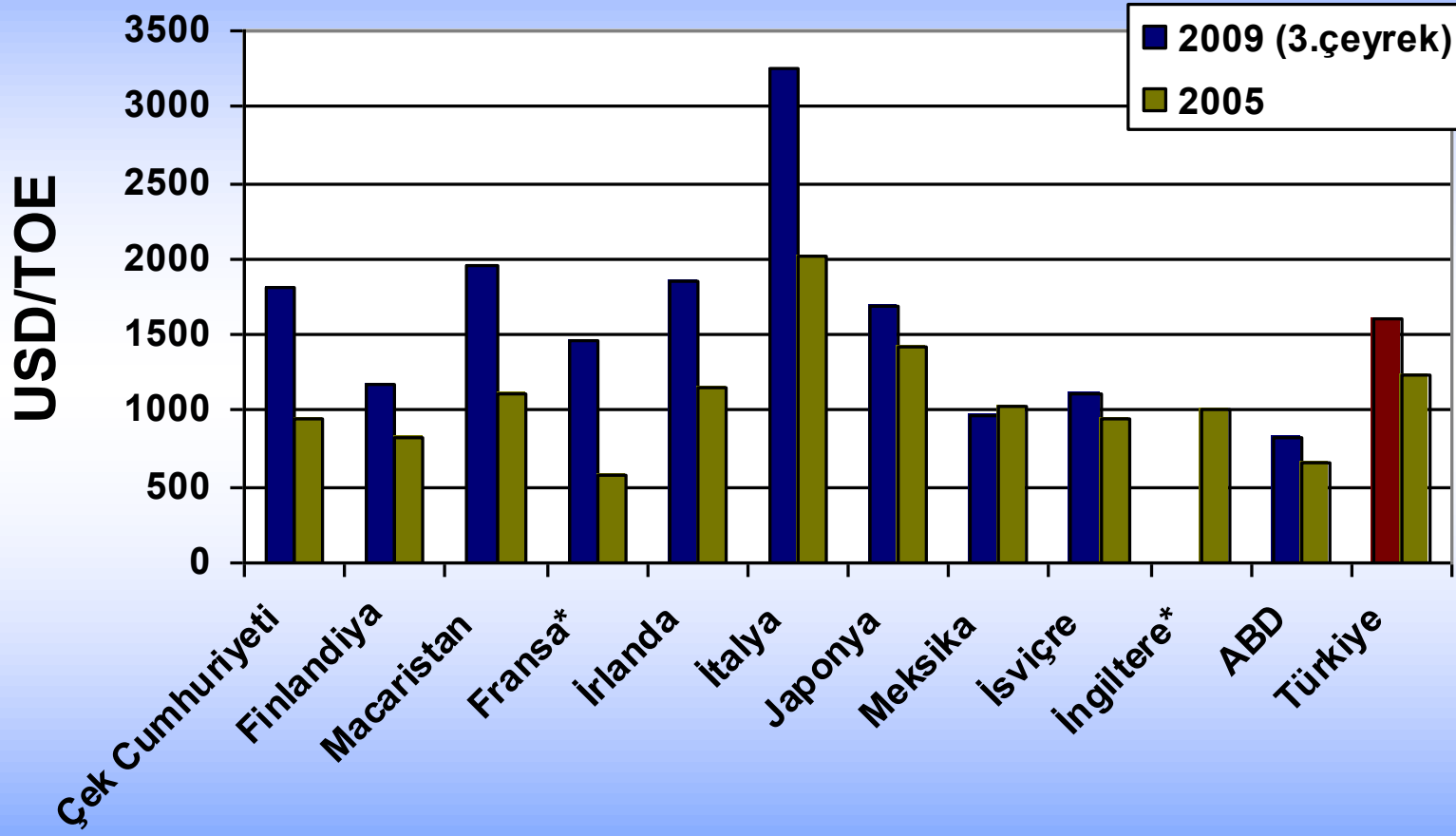

YAPILAN ZAMLARIN NEDENLERİ 5

- Dağıtıcı şirketler için yapılan zamlar elektrik birim fiyatındaki indirim ve TEİAŞ'ın iletim hizmet bedelindeki indirim yok ettiği gibi faturalarda kullanıcıların ödeyeceği zam ortaya çıkarmıştır. Eğer Ocak 2010 itibariyle dağıtım ve perakende satış hizmet bedellerinde zam yapılmayıp aynı düzeyde tutulsaydı bile çıplak elektrik fiyatındaki yüzde 1.7 ve iletim hizmet bedelindeki yüzde 4.3'lük indirimler, faturada yüzde 1.5'lik düşüş sağlayacaktı

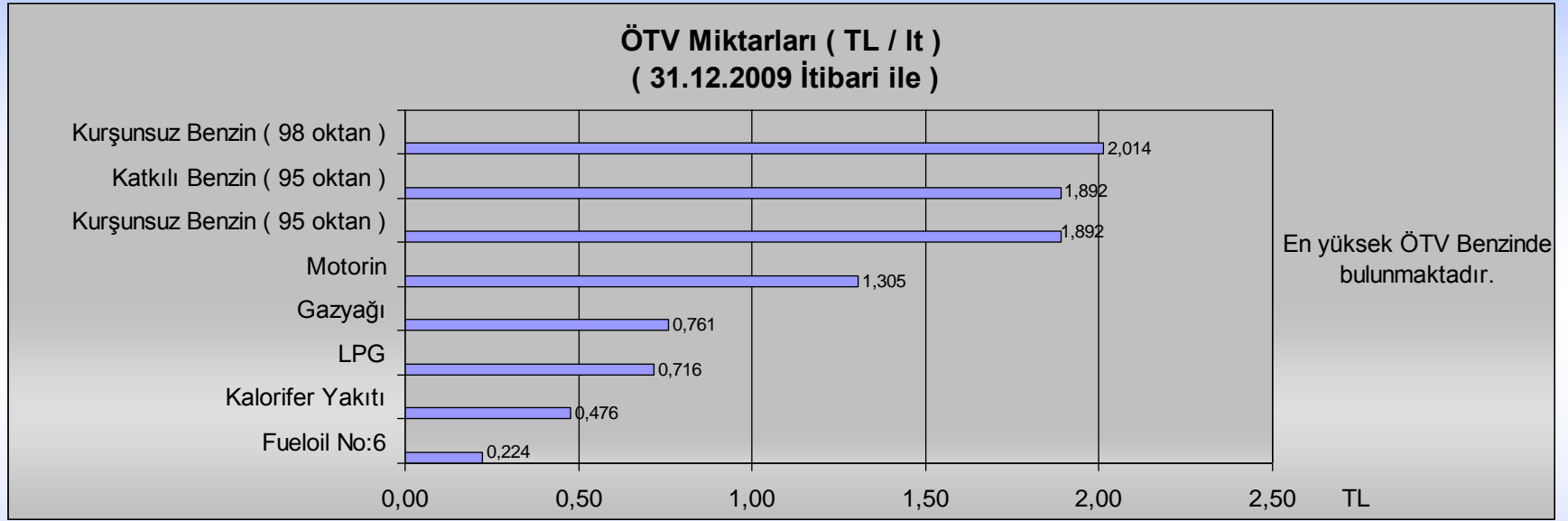

ENDÜSTRİDE ELEKTRİK FİYATLARI

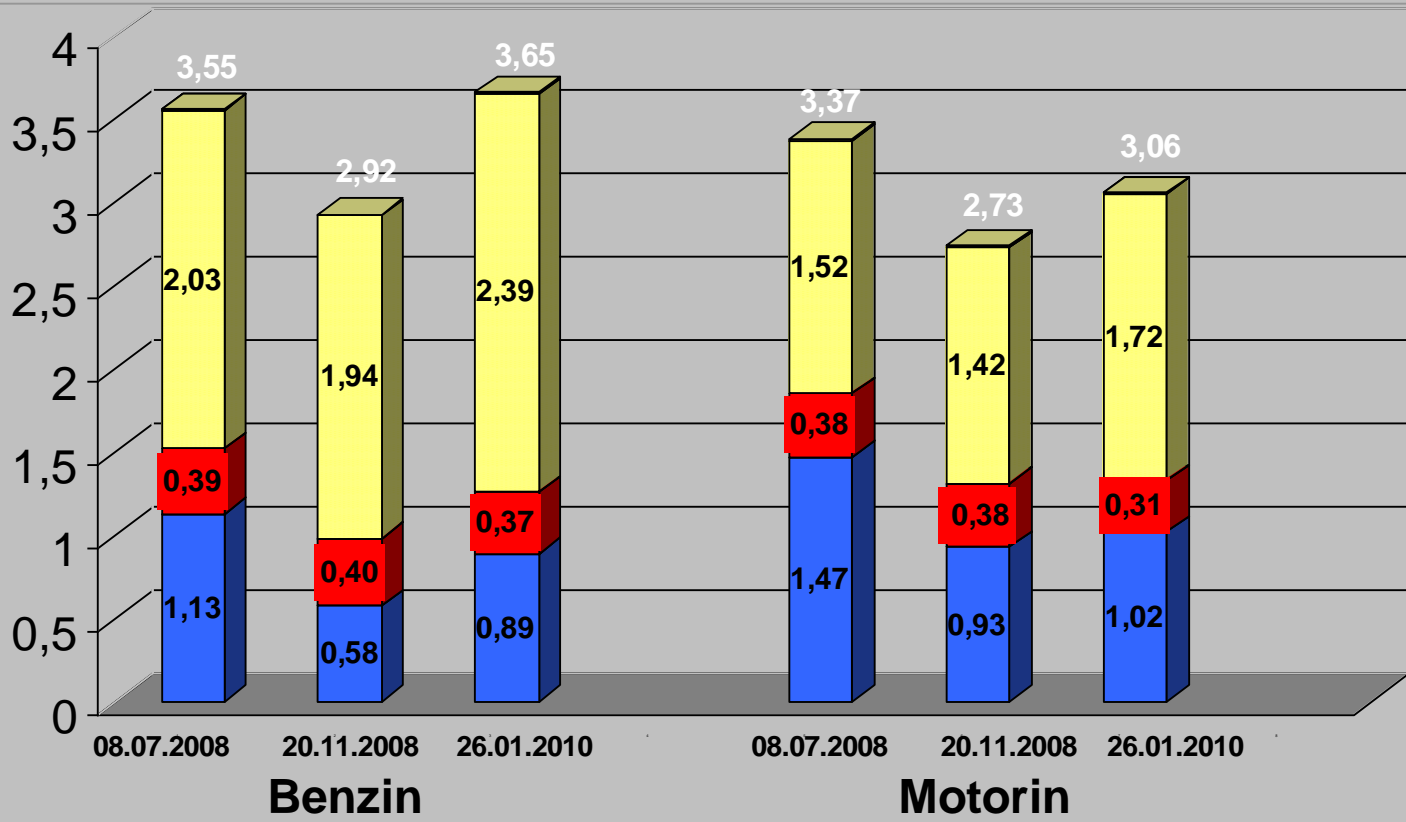

ÖTV Miktarları (TL / lt)

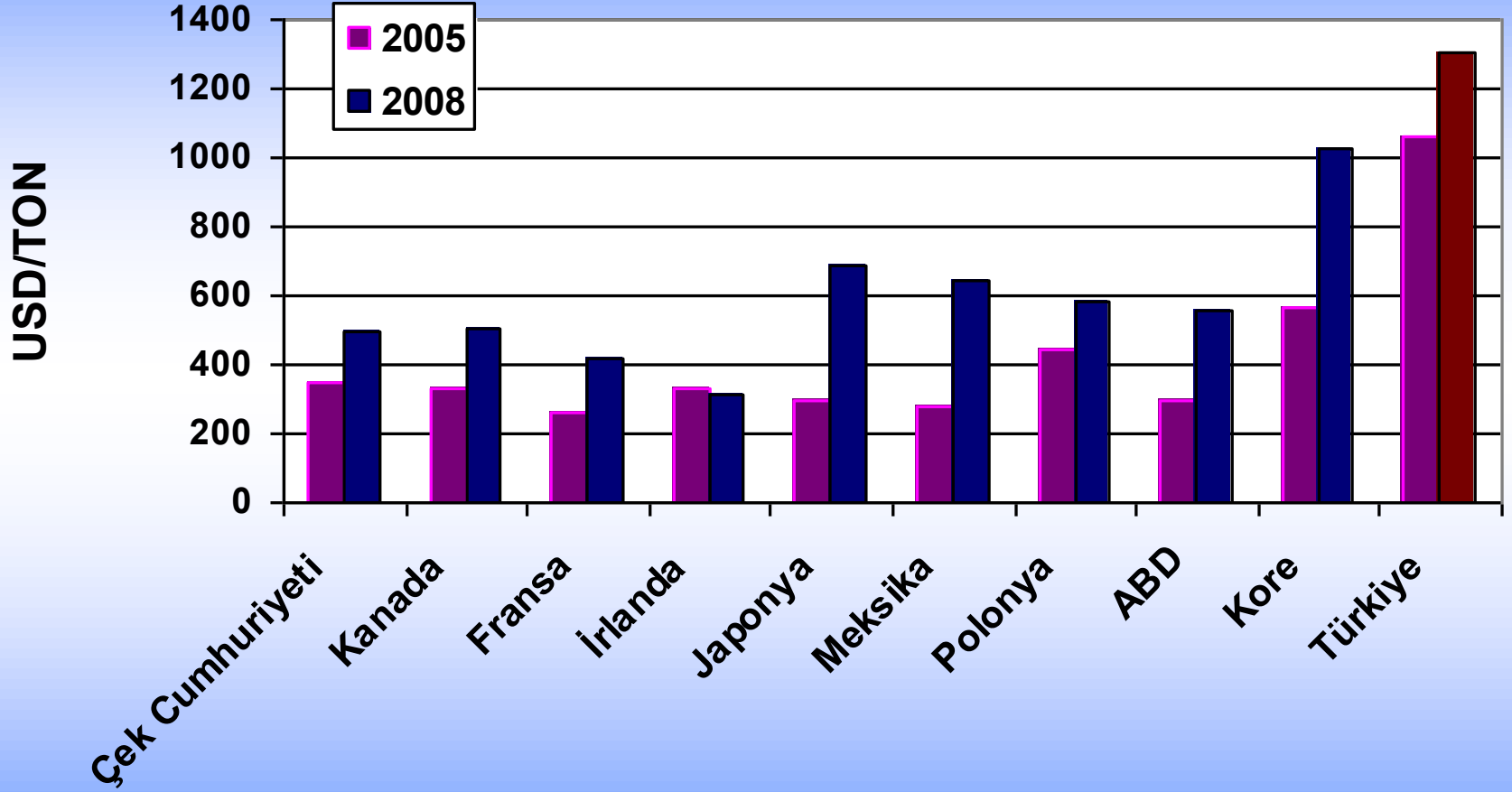
AKARYAKIT POMPA SATIŞ FİYATI OLUŞUMU (TL/ lt)

■ Rafineri Satış Fiyatı ■ Dağıtım + Bayi + Nakliye ■ Toplam Vergi

ENDÜSTRİDE FUEL OİL (Yüksek kükürtlü) FİYATLARI

VERGİLERİN PETROL ÜRÜNLERİ SATIŞ FİYATLARI İÇİNDE PAYI

TMMOB MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

	ÖTV (TL)	KDV (TL)	Toplam Vergi (TL)	Pompa Fiyatı İçindeki Pay (%)
Kurşunsuz Benzin (95 oktan lt)	1,89	0,5	2,39	66
Kurşunsuz Benzin (98 oktan lt)	2,01	0,51	2,52	68
Katkılı Kurşunsuz Benzin (95 oktan lt)	1,89	0,5	2,39	66
Gazyağı	0,76	0,34	1,1	45
Motorin	1,3	0,42	1,72	56
Kalorifer Yakıtı	0,48	0,26	0,74	39
Fuel oil No:6	0,22	0,2	0,42	29
LPG	0,72	0,28	0,99	49

Kişıbaşına Milli Gelir ve Benzin Fiyatları

	Kişıbaşına Milli Gelir (\$)	Benzin Fiyatı (Litre/\$)
Türkiye	9.241	2,47
Hollanda	39.278	2,07
İtalya	29.290	1,90
İngiltere	35165	1,83
Almanya	34.219	1,94
Fransa	33.744	1,88
İspanya	29.527	1,59
Japonya	32.817	1,50
Brezilya	10.456	1,56
ABD	46.443	0,90

Kaynak:International Money Fund,2009

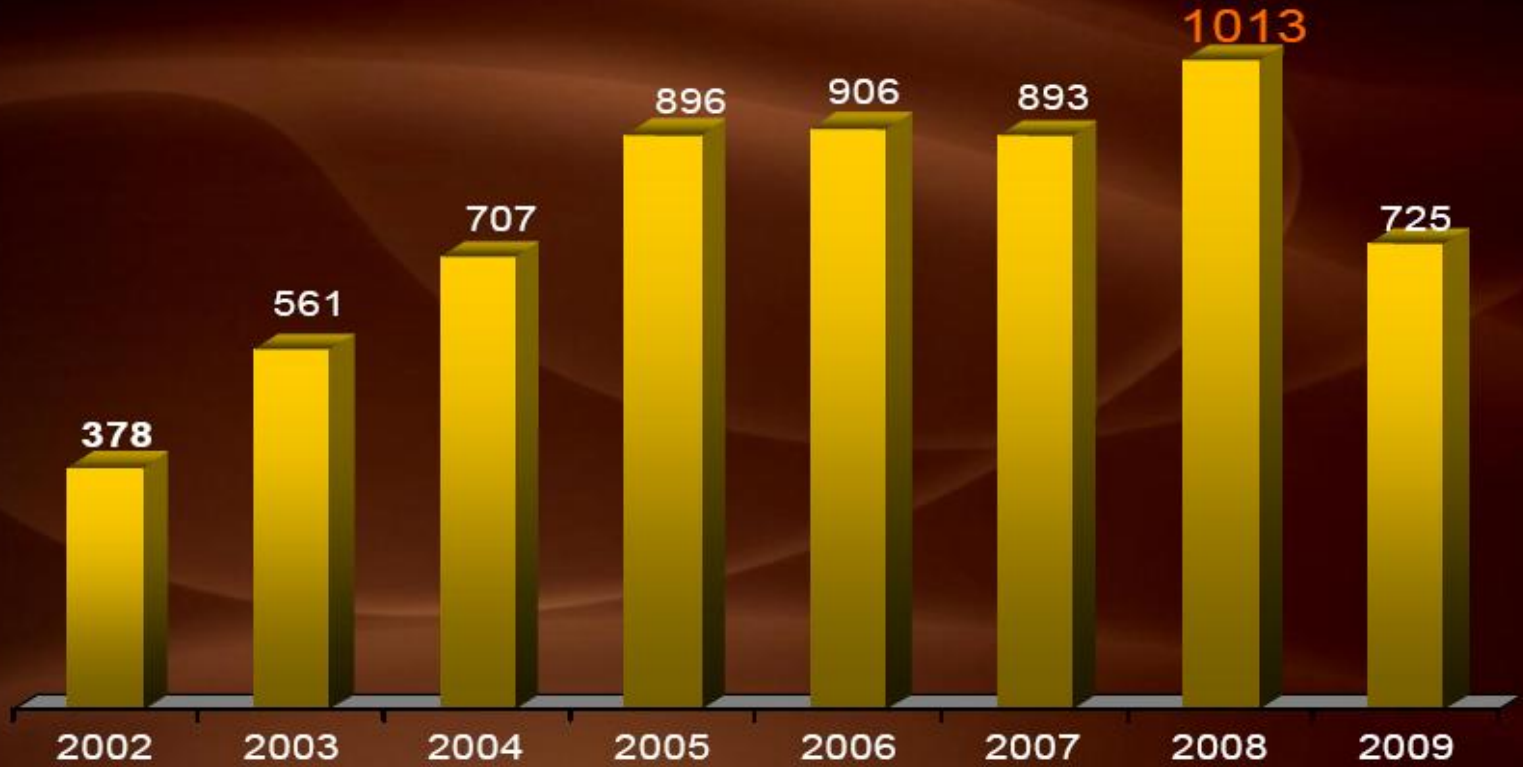

Toplam Vergi Gelirleri ve Akaryakıt Vergileri (Milyar TL)

	Toplam Vergi Geliri	Toplam ÖTV Geliri				Akaryakıt Vergileri Toplamı	Akaryakıt Vergi / Toplam Vergi (%)
			Akaryakıt ÖTV'si	ÖTV'nin KDV'si	Diğer KDV		
2007	153	39,1	22,1	4	2,6	28,7	18.76
2008	168	41,8	23,9	4,3	2,8	31	18.45
2009	172	43,6	27,9	5	3,3	36,2	20.05
2010	193	54,6	30,7	5,5	3,6	39,8	20.60

Kaynak: www.muhasibat.gov.tr

2002 / 2009 Dönemi Doğalgaz Üretimi

2009 yılı sonu itibariyle doğal gaz üretimimiz **725** milyon m³, ortalama günlük üretim

2 milyon m³ olarak gerçekleşmiştir, üretimin tüketimi karşılama oranı **%2** 'dir.

1987 / 2009 Doğal Gaz İthalatı

YIL	MİKTAR
1987	433,00
1988	1.136,00
1989	2.986,00
1990	3.246,00
1991	4.031,00
1992	4.430,00
1993	4.952,00
1994	5.375,00
1995	6.858,00
1996	8.040,00
1997	9.874,00
1998	10.233,00
1999	12.358,00
2000	14.822,00
2001	16.368,00
2002	17.624,00
2003	21.188,00
2004	22.174,00
2005	27.028,00
2006	30.741,00
2007	36.450,00
2008	37.793,00
2009 (*)	35.856,00

DOĞAL GAZ FİYATLARI

- 2009'da özel sektörün LNG ithalatıyla toplam ithalat 35 856 000 000 m³.
- 2007-2008 döneminde doğal gaz fiyat artışları %81'i aşmışken, Şubat ve Mayıs 2009'da yapılan indirimlerle artış oranı %38-40 aralığına çekildi.
- Dünya gaz fiyatlarında yakın dönemde bir artış beklenmiyor

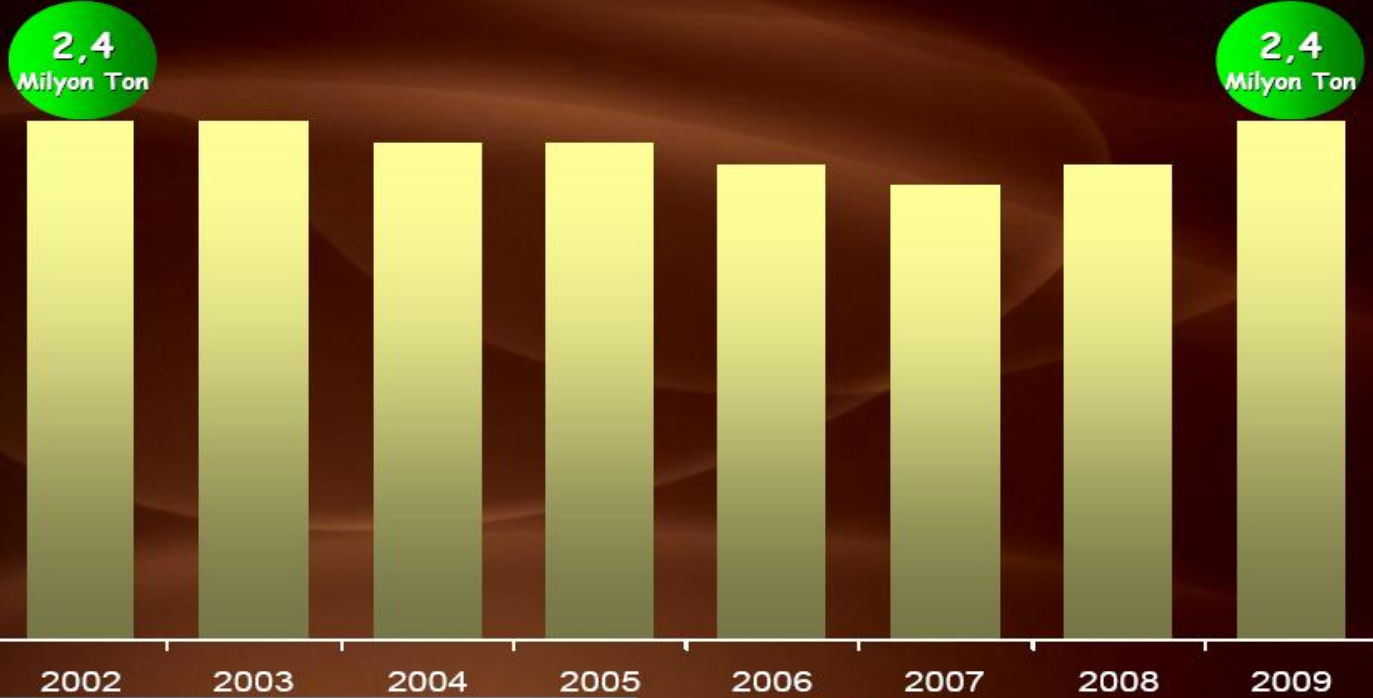

DOĞAL GAZ FİYATLARI

- Ancak Kentsel Doğal Gaz Dağıtım Lisans sahibi özel şirketlerin Birim Hizmet Amortisman Bedeli artış talebi var.
- EPDK'nın yeni tarife düzenlemesiyle bu istek karşılanır ise, Birim Hizmet Amortisman Bedellerinin 8-10 USD cent, bu günkü kurla 12-15 kuruşa yükselmesi halinde, mevcut gaz fiyatlarının %17-21 artması söz konusu olabilir.
- .

2002 / 2009 Ham Petrol Üretimi

II. 12 - 2002 / 2009 Dönemi Ham Petrol Üretimi

2009 yılı sonu itibariyle ham petrol üretimimiz **2,4** milyon ton, ortalama günlük üretim **45,5** bin varil olup, üretimin tüketimi karşılama oranı **%8** 'dir.

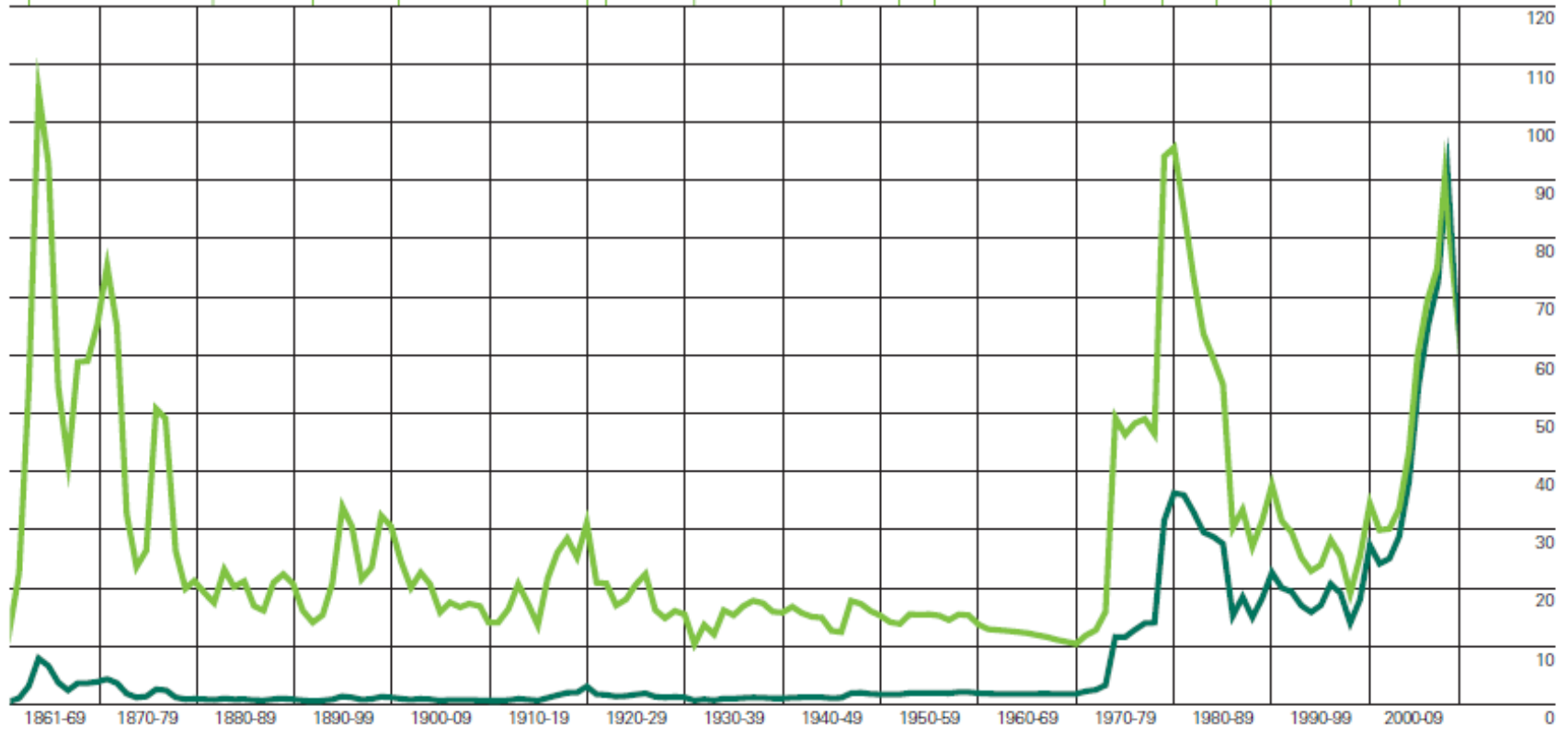
1861-2009 HAM PETROL FİYATLARI

Crude oil prices 1861-2009

US dollars per barrel

World events

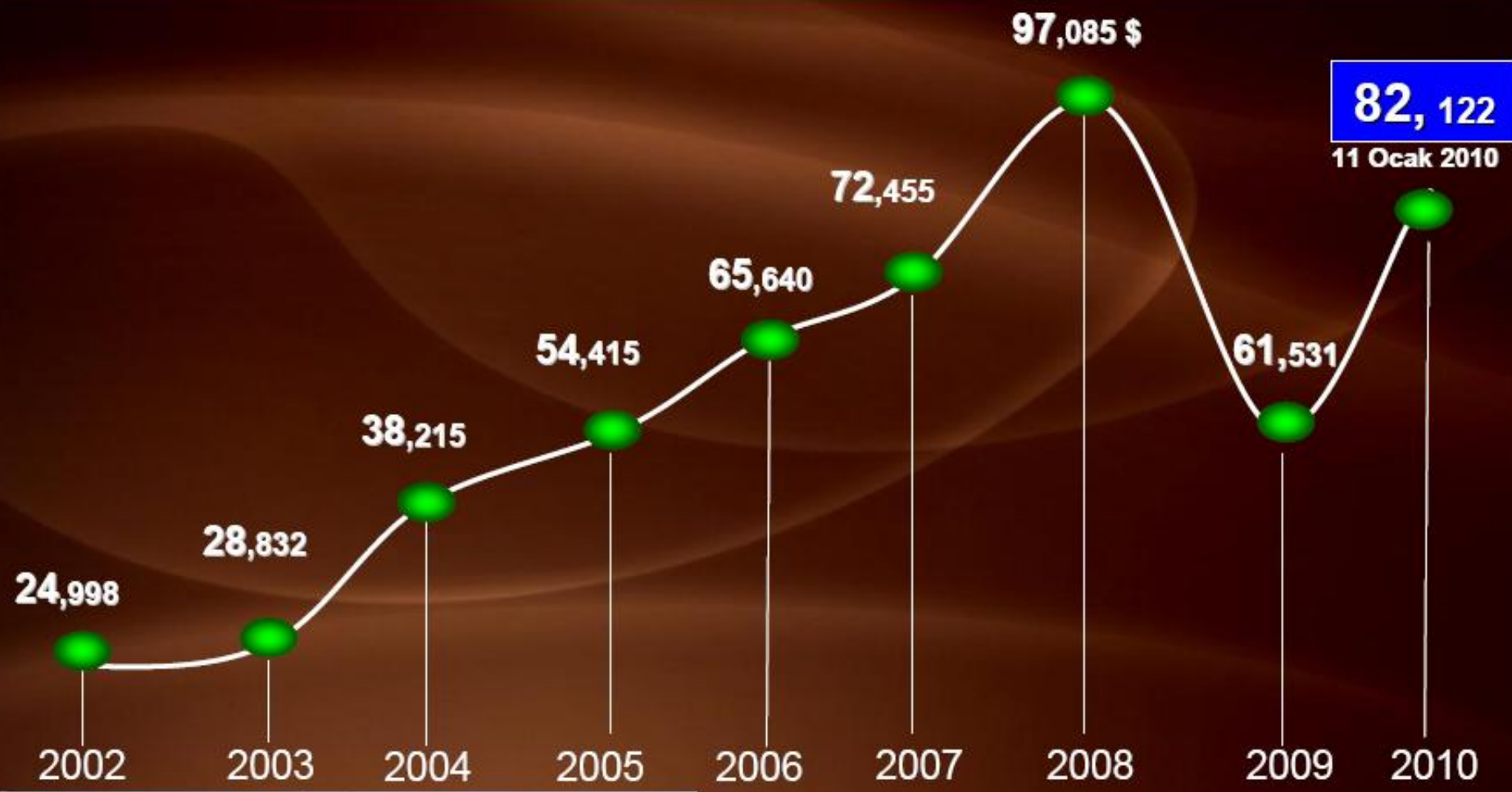
- Pennsylvanian oil boom
- Russian oil exports began
- Sumatra production began
- Discovery of Spindletop, Texas
- Growth of Venezuelan production
- Fears of shortage in US
- East Texas field discovered
- Post-war reconstruction
- Loss of Iranian supplies
- Suez crisis
- Yom Kippur war
- Iranian revolution
- Netback pricing introduced
- Iraq invaded Kuwait
- Asian financial crisis
- Invasion of Iraq

■ \$ 2009
■ \$ Günün rayiç USD'si

1861-1944 US average.
1945-1983 Arabian Light posted at Ras Tanura.
1984-2009 Brent dated.

II. 5 - Brent Ham Petrol Fiyatlarının Yıllar İtibariyle Ortalama Seyri

Bir varil brent ham petrolün fiyatı 2008 / Temmuz ayında **147** Doları görerek tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

II. 21 - Petrol ve Doğalgazın Arandığı Alanlar

Trakya
%17

KARALAR
%20

Güneydoğu
Anadolu
%75

DENİZLER
%1

● Bugüne kadar karaların %20'si, denizlerin ise %1 'i sondajlı olarak aranabilmiştir.

● Bu aramaların %75'i Güneydoğu Anadolu'da, %17'si Trakya'da, %8'i ise diğer bölgelerde gerçekleştirilmiştir.

Kömüre Dayalı Elektrik Santralleri

İŞLETMEDE OLAN ÜRETİM
TESİSLERİ

10.731 MW

KURULMASI PLANLANAN
ÜRETİM TESİSLERİ

23.565 MW

YERLİ
KÖMÜR

8.810
MW

İTHAL
KÖMÜR

1.921
MW

YERLİ
KÖMÜR

7.464
MW

İTHAL
KÖMÜR

16.101
MW

TOPLAM = 34.296 MW
TOPLAM KURULU GÜCÜN %76'SI

Planlanan İthal Kömür Santralleri

Sıra No	Tüzel Kişi Ünvanı	Tesis Yeri		Kurulu Güç MW _e	Ortalama Üretim GWh/Yıl	Lisanslama Seviyesi
		İl	İlçe			
1	İçdaş Çelik Enerji Ters. ve Ulaş. San. A.Ş.	Çanakkale	Biga	600	4.320	Lisans Verildi
2	İçdaş. Elek. Enerjisi Üret. ve Yatırım A.Ş.	Çanakkale	Biga	600	4.320	Lisans Verildi
3	A.B. Gıda San. Ve Tic. A.Ş.	Balıkesir	Bandırma	135	1.076	Lisans Verildi
4	Cengiz Enerji San. ve Tic. A.Ş.	Samsun	Tekkeköy	600	4.800	Lisans Verildi
5	Ayas Enerji Üretim ve Ticaret A.Ş.	Adana	Yumurtalık	625,5	4.663	Lisans Verildi
6	Anadolu Termik Santralleri A.Ş.	Sinop	Gerze	1.000	6.500	Lisans Verildi
7	Enka Enerji Üretim A.Ş.	İzmir	Aliağa	750	5.625	Lisans Verildi
8	Düzhan Enerji Yatırım Üretim ve tic. A.Ş.	Sinop	Ayancık	600	3.917	Lisans Verildi
9	İzdemir Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	İzmir	Aliağa	310	2.500	Lisans Verildi
10	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.	Zonguldak	Çatalağzı	1.360	9.080	Lisans verildi.
11	Atlas Enerji Üretim Sanayi A.Ş.	Hatay	İskenderun	600	4.260	Lisans Verildi.
12	Hakan Mad. ve Elek. Üret. San. Tic. A.Ş.	Adana	Yumurtalık	100	606	Uygun bulma
13	Selena Elektrik üretim A.Ş.	Hatay	Erzin	900	6.750	Uygun bulma
14	Bent Enerji Sanayi İnşaat Ticaret A.Ş.	Zonguldak	Çatalağzı	300	1.950	İnceleme-Değerlendirme
15	Beysu Enerji Üretimi A.Ş.					
16	Eren Enerji Elektrik Üretim A.Ş.					
17	Modern Enerji Elektrik Üretimi A.Ş.					
18	Diler Elektrik Üretim A.Ş.	Adana	Yumurtalık	270	2.160	İnceleme-Değerlendirme
19	İzmir Termik Elek. Üretim ve Ticaret A.Ş.	İzmir	Aliağa	600	4.000	İnceleme-Değerlendirme
20	Karat Elektrik Üretim Tic. A.Ş.	Balıkesir	Bandırma	1.200	9.000	İnceleme-Değerlendirme
21	İC İçtaş Elektrik Üretim A.Ş.	Adana	Yumurtalık	600	4.650	İnceleme-Değerlendirme
22	Yüksek Elektrik Üretim A.Ş.	Adana	Ceyhan	600	4.468	İnceleme-Değerlendirme
23	Buğra Enerji Üretimi A.Ş.	Mersin	Gülнар	330	2.475	İnceleme-Değerlendirme
24	Burnaz Elektrik Üretim A.Ş.	Hatay	Erzin	300	2.160	İnceleme-Değerlendirme
25	Permak Enerji Üretim ve Dağıtım A.Ş.	Sinop	Gerze	600	4.200	İnceleme-Değerlendirme
26	Filiz Enerji Madencilik Tarım San. ve Tic. A.Ş.	Çanakkale	Lapseki	600	4.750	Başvuru aşamasında
27	Suez-Güney Enerji Üretim Anonim Şirketi	Adana	Yumurtalık	1.320	9.504	Başvuru aşamasında
28	Sarp Elektrik Üretim A.Ş.	Adana	Yumurtalık	1.200	9.600	Başvuru aşamasında
		Toplam		16.101	117.334	

Afşin- Elbistan Havzasının rezervi ve santral potansiyeline genel olarak bakacak olursak:

- TKİ'nin yaptığı çalışmalar ve MTA'nın son yıllarda yaptığı ayrıntılı inceleme ve sondajlar sonunda Havzanın toplam üretilebilir rezervi en az 4.35 milyar ton olacağı söylenebilir.
- Afşin –Elbistan havzasının mevcut 2800MW santrallere ait rezervler dışında, yaklaşık 3.3 milyar ton üretilebilir rezervi bulunmaktadır. Ortalama AID:1120 kcal/kg
- Bu rezerv; ile kurulacak 7200 MW ilave Santralların 6500h/yıl çalışması ve termik verim %39 olmak koşuluyla en az 36 yıl yetmektedir.
- Böylece mevcut 2800MW kurulu gücündeki A ve B santralleriyle birlikte havzanın toplam santral potansiyeli 10 000 MW olmaktadır. Üretim planlaması yapılırken bu dikkate alınmalıdır.

DOĞAL GAZ FATURASI AZALTILABİLİR

1 ton Afşin-Elbistan linyitinin doğalgaz eşdeğeri:

$$1.000 \text{ kg} \times (1.100 \text{ kcal/kg} / 8.250 \text{ kcal/m}^3) / (1,5 \times 1,23) = \underline{72 \text{ m}^3 \text{ doğal gaz}} \text{ olmaktadır.}$$

- 1 ton Afşin-Elbistan kömürünün doğalgaz eşdeğeri olarak parasal değeri ise:
 $72 \text{ m}^3 \times (300 \$ / 1.000 \text{ m}^3) = \underline{21,6 \$}$
- Afşin-Elbistan Havzası kömürlerine dayalı kurulacak her 1.000 MW gücündeki santral için verilecek kömürün doğalgaz eşdeğeri yıllık parasal değeri:

$$1.000.000 \text{ kw} \times 6.500 \text{ h/yıl} \times 2.400 \text{ kcal/kwh} / 1.100 \text{ kcal/kg} \times 21,6 \$ / \text{ton} = 306.300.000 \$ \text{ olacaktır.}$$

Böylece ilave 7200 MW kapasite tesis edildiğinde doğal gaz ithalatını 2.2 milyar azaltmak mümkün olabilecektir.

III. Afşin-Elbistan Linyit Rezervinin Elektrik Üretimi Bakımından Değerlendirilmesinin Yaratacağı İstihdam İmkanları

Elbistan da yapılacak 3000 MW kurulu gücündeki santrallerle en az 3900 kişiye istihdam sağlanırken, 3000 MW ılık nükleer santrallerle 900 kişiye, 3000 MW ılık doğalgaz santrallerle 390 kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Tablo 22: Hidroelektrik Üretimin Toplam Elektrik Üretimi İçinde Payı

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Toplam Elektrik Üretimi	122.724,7	129.399,5	140.580,5	150.698,3	161.956,2	176.299,8	191.558,1	198.418	194.112,1
Hidrolik Üretimi	24.009,9	33.683,8	35.329,5	46.083,7	39.560,5	44.244,2	35.850,8	33.269,8	35.905
Hidroelektrik Üretim Payı (%)	19,6	26,0	25,1	30,6	24,4	25,1	18,7	16,8	18,5

Tablo 20:Türkiye Teknik ve Ekonomik HES Potansiyeli Durumu (Ekim-2009)(DEK-TMK)

HES Dağılım	Kurulu Güç-MW	Üretim Kapasitesi-GWh
İşletmede	14.254	49.700
İnşaatı devam eden	8.046	18.300
Programda	22.700	72.000
Toplam	45.000	140.000

Türkiye Rüzgar Potansiyeli

Rüzgar Kaynak Derecesi	Rüzgar Sınıfı	50 m'de Rüzgar Gücü Yoğ.(W/m ²)	50 m'de Rüzgar Hızı (m/s)	Toplam Alan (km ²)	Rüzgarlı Arazi Yüzdesi	Toplam Kurulu Güç (MW)
Orta	3	300 – 400	6,5 – 7,0	16 781,39	2,27	83.906
İyi	4	400 – 500	7,0 – 7,5	5 851,87	0,79	29.259,36
Harika	5	500 – 600	7,5 – 8,0	2 598,86	0,35	12.994,32
Mükemmel	6	600 – 800	8,0 – 9,0	1 079,98	0,15	5.399,92
Sıradışı	7	> 800	> 9.0	39,17	0,01	195,84
Toplam				26.351,28	3,57	131.756,40

DEĞERLENDİRMİYİ BEKLEYEN YENİLENEBİLİR ENERJİ POTANSİYELİ

- HİDRELEKTRİK 90-100 MİLYAR KWS
- RÜZGAR 120 MİLYAR KWS
- JEOTERMAL 5-16 MİLYAR KWS
- GÜNEŞ 380 MİLYAR KWS
- YERLİ LİNYİT 84-96 MİLYAR KWS

**BAZI YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ MW YATIRIM
MALİYETLERİ (x 1.000 USD)**

	DÜNYA	TÜRKİYE	
		ASGARİ-AZAMİ	ORTALAMA
Hidrolik	1.970-2.600	1.450-2.300	1.700
Rüzgar	1.770-1960	1.760-2.100	1.900
Jeotermal	3.470-4.060	1.950-2.450	2.200

IEA / TKB

BAZI YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ MW YATIRIM MALİYETLERİNİN DAĞILIMI (x 1.000 USD)

	YAPIM		MAKİNA-EKİPMAN		DİĞER		TOPLAM
	USD/kw	%	USD/kw	%	USD/kw	%	USD/kw
KAYNAKLAR							
Hidrolik	950	56	620	36	130	8	1.700
Rüzgar	140	7	1.650	87	110	6	1.900
Jeotermal	836	38	1.078	49	286	13	2.200

TKB

ÖNERİ - 1

- ✓ Enerjiden yararlanmak çağdaş bir insan hakkıdır. Bu nedenle, enerjinin tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır.

ÖNERİ - 2

- ✓ **Enerji üretiminde ağırlık; yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmelidir. Enerji planlamaları, ulusal ve kamusal çıkarların korunmasına ve toplumsal yararın arttırılmasını, yurttaşları ucuz, sürekli ve güvenilir enerjiye kolaylıkla erişebilmesini hedeflemelidir.**

ÖNERİ - 3

Ülkemizde enerji sektöründe 1980'lerden bu yana uygulanan politikalarla toplumsal ihtiyaçlar ve bunların karşılanabilirliği arasındaki açığı her geçen gün daha da artmaktadır. Enerji politikaları üretimden tüketime bir bütündür, bu nedenle bütüncül bir yaklaşım esas olmalıdır. Ülkemiz gerçekleri de göz önüne alınmak şartıyla, enerji sektörünün gerek stratejik önemi, gerekse kaynakların rasyonel kullanımı ve düzenleme, planlama, eşgüdüm ve denetleme faaliyetlerinin koordinasyonu açısından merkezi bir yapıya ihtiyaç vardır.

ÖNERİ - 4

- ✓ **ETKB, ülke, halk ve kamu, kısaca toplum çıkarları doğrultusunda temel stratejileri ve politikaları geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ETKB güçlendirilmeli, uzman ve liyakatli kadrolar istihdam etmelidir. Güçlü bir ETKB'nin ülke çıkarlarına uygun politikalar geliştirmesi ve uygulaması sağlanmalıdır.**

ÖNERİ – 5/1

- ✓ Tüm enerji sektörleri, petrol, doğal gaz, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Yenilenebilir Enerji Stratejisi ve Faaliyet Planı ve Türkiye Genel Enerji Strateji Belgesi ve Faaliyet Planı oluşturulmalıdır.

Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır.

ÖNERİ – 5/2

- ✓ Bu amaçla, genel olarak enerji planlaması, özel olarak elektrik enerjisi ve doğal gaz, kömür, petrol vb. enerji kaynaklarının üretimi ile tüketim planlamasında, strateji, politika ve önceliklerin tartışılıp, yeniden belirleneceği, toplumun tüm kesimlerinin ve konunun tüm taraflarının görüşlerini ifade edebileceği geniş katılımlı bir “ULUSAL ENERJİ PLATFORMU” oluşturulmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde, bu platformla eşgüdüm içinde olacak bir “ULUSAL ENERJİ STRATEJİ MERKEZİ” kurulmalıdır. Bu merkezde yerli kaynaklar ve yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alınarak enerji yatırımlarına yön verecek enerji arz talep projeksiyonları hazırlanıp sektöre sunulmalıdır.

ÖNERİ 6

- Özelleştirmeler durdurulmalıdır.
- Plansız, çevre ve toplumka uyumsuz projelerden vaz geçilmelidir.
- **Enerji girdileri ve ürünlerindeki yüksek vergiler düşürülmelidir.**

Dinlediğiniz İçin Teşekkür
Ederim.

oguz.turkyilmaz@mmo.org.tr

SUNUM TEKNİK HAZIRLIKLARINI YAPAN;

Oda Teknik Görevlisi Mak. Yük. Müh.

Koray TUNCER'e

Sunumlarını bizimle paylaşan Dr.Nejat
TAMZOK'A ve Elektrik Mühendisi Olgun

SAKARYA'YA

Teşekkürler...